

SVENSKA
GILLET
I FINLAND
GENOM
ETT HALVT
SEKEL

1887-1937

1887—1937

NÅGRA GLIMTAR OCH DATA

UR

SVENSKA GILLET'S

I

FINLAND HISTORIA

*Sammanställda av Gillets
sekreterare till minne
av föreningens
50-års jubi-
leum*

HELSINGFORS

1937

1887

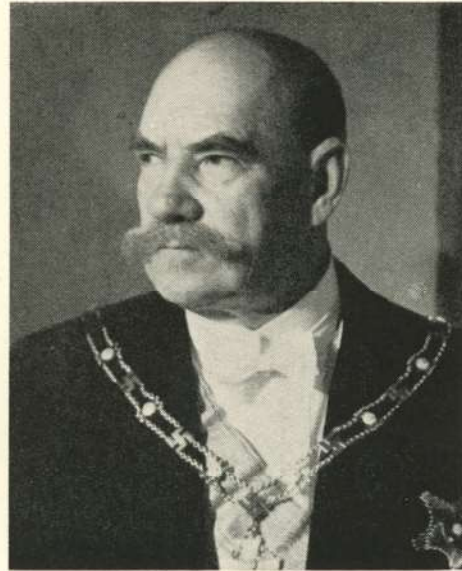
Oscar II
Konung av Sverige

1937
STATSCHEFER

Gustaf V
Konung av Sverige

P. E. Svinhufvud
Republiken Finlands President

SVERIGES MINISTER I FINLAND

Carl von Heidenstam

Helsingfors med Gamla Societetshuset

SVENSKA GILLET I FINLAND 50 ÅR

En ofta upprepad men obestriddig sanning är, att fosterlandskärleken växer och förtätas med avståndet. Det är helt naturliga yttringar av den mänskliga naturen att landsmän i utlandet, att söner och döttrar av samma folk, som bo och arbeta i ett främmande land, känna behov av sammanslutning. Detta behov av sammanslutning är dock icke så utpräglat hos svenskar som hos övriga germaner och de latinska folken. Svensken reder sig bra och trivs förträffligt i främmande omgivning. Han klarar sig ofta väl i vilket land och i vilken miljö ödet än satt honom att verka.

Till följd av en ofta omtalad benägenhet, att i umgänge med landets folk mer eller mindre gå upp i dess seder och liv, att inpassa sig i allt det nya, är faran stor, att svensken skall förlora sina fäderneärvda egenskaper och sin nationella särart. Han blir gärna mera kosmopolit än svensk. I en del fall kan ju detta ha vissa fördelar med sig, men ofta medför det dock förlust rent mänskligt sett. Ingen gör sig ostraffat urarva, när det gäller det bästa av kulturellt och nationellt arvegods.

För alla de svenskar som bott och bo i Finland, som verka och arbeta i denna »Sveriges forna rikshalva», står det klart och levande i medvetandet, att Finland icke är som ett främmande land vilket som helst. Många tusen osynliga band förena Finland med Sverige, likhet i fråga om natur, seder och levnadsvanor, men kanske främst den odlingsgemenskap, som uppbyggts på gammal och fri nordisk rättsgrund. Svenskar som äro bosatta i Finland, det land vars gäster de äro, känna sig tacksamma för den vidgade syn på livets mångskiftande värden, som umgänget med landets egna skänker dem.

En sammanslutning av landsmän i Finland har haft och kommer alltjämt att ha sin stora uppgift av både ideell och praktisk art. Ideelt sett: att hindra dyrbara nationella värden från att gå till spillo, nationella egenskaper att förblekna och förtunnas, att värna och vårda svenska traditioner och sedvänjor. Praktiskt sett: att bistå här i landet bosatta landsmän, som äro i verkligt behov av stöd och hjälp.

*

Svenska Gillets i Finland verksamhet ingår som ett led i strävandet att sammanhålla svenska undersåtar i utlandet. Under fem decennier har föreningen verkat och fyllt sina uppgifter med heder. Inom Gillets trevna krets ha de svenska landsmännen i Finland nu i ett halft sekel samlats till möte och samkväm i arbetets grå vardag. Svenska Gillet har varit många till stor glädje, trevnad och gamman.

Gillet bildades under namn av Svensk-Norska Gillet av några kloka, initiativrika och varmhjärtade män. Den man som har hedern av det första initiativet var Hovtandläkaren S. C. Bensow, som på en fest för kammarherre C. M. G. Björnstjerna föreslog bildandet av en sådan förening den 28 december 1886. Den 9 januari 1887 hölls ett förberedande möte på Öfre Operacaféet i Helsingfors, varvid upplästes det förslag till stadgar för Gillet, som hade uppgjorts av herrar S. C. Bensow, Gustaf Herlitz och Eduard Evensen. Torsdagen den 3 februari 1887 hölls ett konstituerande möte, varvid detta förslag till stadgar med vissa smärre förändringar antogs.

Stadgarna utmärka sig för mångsidighet och grundlighet. Man synes faktiskt ha tänkt på allt. Viktiga äro de kapitel i stadgarna, som beröra den understödsverksamhet, vilken sedermera under årens lopp med rätta skulle komma att skänka Gillet ett så gott renommé. Även kan påpekas bestämmelsen att hålla Gillets sammanträden en gång i månaden och detta alltid på en torsdag, vilken sålunda blev Gillets speciella dag. Typisk för den stränga anda som kommer till synes i stadgarna, äro bestämmelserna som totalt förbjuda allt slags hasardspel, vid hot om obönhörlig uteslutning av den medlem, som andra gången beträdes med detta brott mot reglerna.

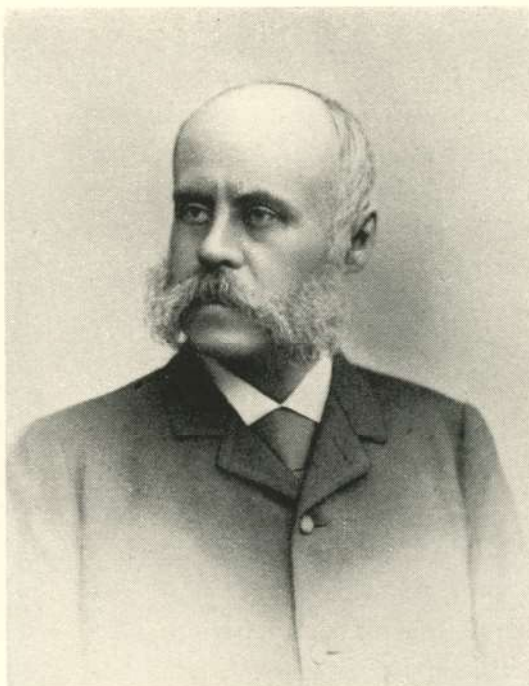
S. C. Bensow
Hovtandläkare — Gillets stiftare

Den styrelse, som Svensk-Norska Gillet valde som sin första och som under Gillets grundläggande år spelat en stor och heder-sam roll i dess hävder, utgjordes av kammarherre Björnstjerna som ordförande, hovtandläkare Bensow som vice ordförande, ingenjör Herlitz som sekreterare och konsul Evensen som skattmästare. Dessa fyra män äro alltså Gillets stiftare och det bör ha sitt intresse att dröja litet vid deras personer.

*

Hoftandläkaren Simon Constantin Bensow var den av Gillets grundare, som utan tvekan kan betecknas som den värdigaste och mest imponerande vad såväl gestalt som karaktär beträffar. En ståtlig och värdig herre, förnäm i later och skick, dessutom en allvarligt sinnad man och en synnerligen rättfram och redlig medborgare. Hans uppriktighet och rättframhet gick stundom så långt att han däri-genom stötte sig med en del människor. Han var — kort sagt — en hedersman av gamla stammen, för vilken sanningskärlek, redbarhet och social plikt-känsla voro ledstjärnor under hela hans liv. Samtidigt var han en vänlig och välsinnad man med ömmande omtanke icke minst för samhällets ringare individer. Det var något patriarkaliskt över Bensows hela väsen.

Tandläkare Bensow, som sedermera erhöll Hoftandläkaretitel besökte Finland första gången 1859 — den som förmådde honom härtill var den kände läkaren prof. Max af Schultén. År 1872 flyttade han över med sin familj och var verksam här nästan hela återstoden av sitt långa liv. Han dog 1918 vid nittio års ålder. Bensow räknas med rätta som en pionjär och banbrytare inom Finlands odontologi.

C. M. G. Björnstjerna

Greve, generalkonsul.

Gillet's stiftare och förste ordf. Hedersledamot 1902.

Greve Carl Magnus Gustaf Björnstjerna, var den ytterst korrekta världsman-
 nen och kammarherren. Han var
 i många hänseenden synnerligen
 väl skickad att leda Gillet och
 att utåt representera detsamma.
 Björnstjernas yttre gestalt var icke
 av imponerande mått, men han
 var dock städse hovman, och
 aristokrat. Dessutom var han en
 mycket generös värd, när han höll
 de stora middagar och privata
 bjudningar, vilka voro verkligt
 gouterade tillställningar i det
 dåtida en smula gemytligt pro-
 vinsieella Helsingfors. Bl. a. för-
 summade Björnstjerna aldrig att
 på konung Oskar II:s födelsedag
 den 21 jan. och på årsdagen av
 Sveriges och Norges förening den 4 november hålla en större mottagning,
 som vanligen gestaltade sig till en glänsande fest. Till den förstnämnda fes-
 ten var en stor del av huvudstadens societet inbjuden, till den senare endast
 svenskar och norrmän. Björnstjerna var själv en stor kännare av god mat
 och goda viner, i all synnerhet hade han alltid gott svenskt brännvin och gott
 svenskt öl. Som värd var han charmant och älskvärd; som Gillets ord-
 förande plikttrogen och initiativrik. Det låg måhända något visst torrt, nå-
 got sirligt och konventionellt över Björnstjernas person. Men han var alltid
 oklanderligt korrekt och förbindlig och som sagt, representativ i detta ords
 hävdvunna mening. Björnstjerna ärvde grevetiteln, efter sin faders död 1888
 och framlevde sina sista år i Stockholm, där han avled 1906.

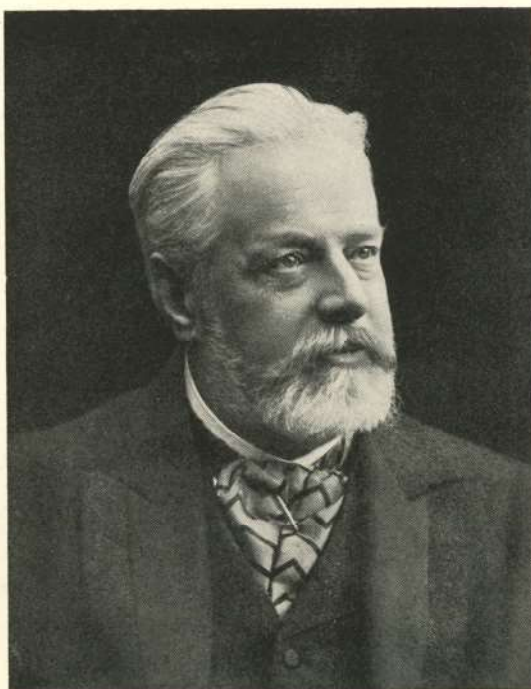
Gustaf Herlitz
 Disponent
 Gillets stiftare.

Bland Gillets stiftare var Gustaf Herlitz jämte Bensow den
 pregnantaste personligheten och mest helgjutna karaktären. Allvaret i hans
 väsen och hans starkt ideella läggning — trots det praktiska arbete, som

kom att bli hans livsverk — kan möjligen ledas tillbaka till släktarv och familjetradition. Herlitz var av en gammal gottländsk prästsläkt, vars samtliga medlemmar ända sedan 1630 varit kyrkans tjänare. Själv blev han den förste, som ägnade sig åt det praktiska livets värv. — Han kom över till Finland 1881 och ombetrodde den tekniska ledningen av Arabia, då ett lovande dotterbolag till den världsberömda porslinsfabriken Rörstrand i Stockholm. Arabia utvecklades sedan under Gustaf Herlitz energiska och erfarna ledning till en verkligt betydande storindustri och denna industriella skapelse utgör den svenske företagarens stora och bestående livsverk i Finland.

Gustaf Herlitz avled 1923 i sitt hem på Arabia. — Samma egenskaper, som kommo till synes i hans arbete och verksamhet vid ledningen av Arabia, utmärkte honom även inom Gillebrödernas krets. Som Gillets mångårig sekreterare — den första i den långa raden av de män, vilka »suttit vid protokollet» under Gillets sammankomster — utvecklade Herlitz stor energi och initiativrikedom. Han skildras som »en arbetets man i ordets rätta bemärkelse, en man som ingav respekt hos arbetskamrater och underordnade, men som tillika vann deras aktning och tillgivenhet genom sitt eget föredöme, sitt gedigna väsen och sin rättrådighet». — Redbarhet och omutlighet voro under alla livets faser de bärande grunddragen i Gustaf Herlitz karaktär. Ett häftigt lynne kom honom att stundom fatta beslut eller fälla alltför hastiga stränga omdömen, men de utjämnades och mildrades oftast av hans i grunden känsliga sinne och hans sunda syn på det sant mänskliga i alla dess individuella uppenbarelseformer.

Edward Evensen
v. Konsul
Gilletts stiftare

UTDRAG FRÅN GILLET'S FÖRSTA STADGAR

1. Kap.

Om Gillets ändamål och omfattning

§. 1. Svensk-Norska Gillet har till ändamål att, jemte befämjande af bekantskap, samgånge och trafik mellan dess ledamöter, i mån af förmåga och tillgångar verka för sådana syften, som afse stamförwandters gagn och bästa.

§. 2. Endast välfördade svenske och norske undersåter eller i Sverige eller Norge födda personer jemte deras barn kunna erhålla intäde i Gillet; varande Gillet dock berättigadt, att, när särskilda omständigheter förhålla, till ledamötet antaga jemväl andra, hvilkas inväntande i Gillet kan synas önskvärdt.

2. Kap.

Om Gillets Styrelse

§. 1. Gillets Styrelse utgöres af dess Embetsmän, och äro en Ordförande, en vice Ordförande, en Skattmästare och en Sekretärare.

Konsul E d u a r d E v e n s e n, Gillets mångåriga betrodde skattmästare, var av norsk härkomst men född i Stockholm. Han bör dock betraktas som norrman och hans medlemskap i Gillets första Styrelse underströk ytterligare unionens betydelse i 18-hundratalets svensk-norska Gille. Evensen som var affärsman och sedermera blev rumänsk konsul i Finland, gifte sig med en finländska och blev även finsk medborgare. En tragikomisk händelse skulle dock fördystra de senare åren av hans liv. Vid ryska generalguvernörens stora nyårsmottagning brukade bl.a. samtliga utländska konsuler möta upp, men nästan ingen finsk medborgare med självaktning plögade vid dessa lysande tillställningar uppvakta den ryska maktens högsta representant i landet. Allra minst under general Bobrikoffs tid. Vid den stora nyårsmottagningen år 1902 var konsul Evensen med bland gästerna. Ryktet om denna obetänksamhet spreds som en löpeld runt staden på grund av Evensens finska medborgarskap och hans ställning som mer eller mindre naturaliserad. Den gode konsuln fick bittert ångra sin tanklöshet, ty under de följande åren bojkottades ett par av de främsta artiklar, som han förde i handeln i Finland; i främsta rummet den världsberömda munklikören. En obetydlig händelse sedd ur historisk synvinkel, men en episod, som kastar ett visst ljus över tidens psyke och den litet ofördragsamma mentaliteten på en del håll.

Konsul Evensen var en populär och synnerligen omtyckt man inte minst i sällskapslivet. Han var en verkligt vital människa, rörlig, livlig och snabb. Av sin landsman konsul C h r. N i e l s e n en av de ytterst få ännu levande bland de äldsta Gille-medlemmarnas skara, skildras Evensen som »et omgaengligt menneske og en meget elskvaerdig og fin man.»

1800-TALETS SVENSK-NORSKA GILLE

Denna första period i Gillets verksamhet omspanner en tid, vilken i stort sett kan betecknas som lugn och lycklig. Storfurstendömet Finland framlevde då sitt liv i tämligen ostörd arbetsro och fred i den ryska kolossens skugga, ehuru denna skugga mot sekelslutet småningom började på ett hotfullt sätt förtätas. Därtill kommer den tillsvidare ostörda brödrasämja, i vars hägn svenskar och norrmän kunde bygga och bo under samma tak i den relativa idyll, som bredde sin milda dager över 1800-talets sista decennium.

*

Redan under Gillets första år invaldes flera tiotal nya medlemmar och Gillets verksamhet blev snart konsoliderad, samtidigt som icke minst dess filantropiska verksamhet började att bli känd inom den svenska kolonin i Finland. Redan under denna Gillets första tid finner man bland dess papper flera skrivelser med anhållan om understöd och ekonomisk hjälp i olika former. Varje fall prövades in casu och i alla de fall, där skäl kunde anses föreligga, lämnade Gillet i mån av förmåga och tillgångar beredvilligt sin ekonomiska hjälp. Flera kända personer i samhället, som voro svenska eller norska undersåtar eller också av svensk härkomst blevo efterhand medlemmar i Gillet. Men Gillets styrelse sovrade sin plikt likmätigt de till medlemskap föreslagna personerna och någon gång kunde det hända, att en av dessa, vilkas vandelsynats i sömmarna, blev underkänd vid denna granskning.

En minnesrik händelse i Gillets tidigaste historia, utgjorde besöket av den frejdade vetenskapsmannen, professorn friherre A. E. N o r d e n s k i ö l d, som nyss anlant till staden och av kammarherre Björnstjerna anmodats att tillsammans med Gillets medlemmar 1887 intaga dess första gemensamma sexa. Protokollen från denna tid berätta, att »Baron Nordenskiöld behagade antaga inbjudningen, infann sig och kvardröjde ett par timmar». — I detta sammanhang kan omnämnas att A. E. Nordenskiöld var den första som invaldes till Hedersledamot i Svensk-Norska Gillet. Den berömde geografen och upptäcktsresanden tackade sedermera för sitt val till hedersledamot i ett brev, som återgives i facsimile å sid. 14.

Som en liten tidstypisk episod från Svensk-Norska Gillets sammankomst den 3 november 1887 kunna följande rader ur protokollet citeras: »sedan gemensam sexa och kaffe intagits, erinrade Herr Ordföranden derom, att vid tolfte slaget årsdagen av föreningen mellan Sverige och Norge rändades och föreslog en skål för Svensk-Norska Unionen, på hvars bestånd talaren icke tviflade, om också någon gång småsinne och okunnighet sökte rifva ner hvad våra förfäder uppbyggt». Denna skål mottogs med jubel och ett trefaldigt hurra höjdes för Unionen. — En annan manifestation av den fosterländska anda, som besjälade Svensk-Norska Gillet, utgjorde det telegram, som Gillet avsånde till Konungen på Oscarsdagen. — »Svensk-Norska Gillet i Helsingfors, samladt till festligt lag förenar sig på fädrens vis i ett ur hjärtat gående: Gud bevare Konungen!» — Det blev sedermera en av Gillets goda traditioner, som aldrig försumrades under denna sant rojalistiska tidsålder, att avsända hyllningstelegram till konungen både på Oscarsdagen 1 december och på majestätets födelsedag 21 januari.

En liten episod av mera prosaisk art finnes även att anteckna från ett av Gillets sammanträden 1888. Förslag hade väckts av hovtandläkaren Bensow, som var en ordningens man, att slopa den sedvanliga obligatoriska punschserveringen vid Gillets sammankomster. Skälet till Bensows initiativ var hans vänliga omtanke om särskilt ungdomens kassa — punschen betraktade han i detta fall såsom en onödig lyx och därför ansåg han att den icke skulle vara obligatorisk vid Gillets möten. Men, som protokollen förmäla »efter en längre diskussion beslöt Gillet med förkrossande röstpluralitet, att ingen förändring härutinnan skulle vidtagas».

A. E. Nordenskiöld
Upptäcktsresande, professor, friherre.
Gilletts hedersledamot 1887

Jag tackar för de varliga orden
och Svenska-Norska Gillets stadgar afven-
tom Herr Kammarherrens bref
med underrättelse att jag blivit ut-
nämnd till den förste bland Gillets
Hedersledamöter.

Var god och tacka och framför
till Gillet min djupa tackförakt
för den hedra och välvilja visat mig
En dylik utmärkelse från Svenska nor-
män i Finland måste för mig, den i
Finland födda svensken, vara af afant-
ligt högt värde.

Besynnerligen tillförlitligt att nämna
en gång till för den angivna
afton jag för öfverring och är sedan
tillbragt i Gillets Krets Lecker
och med utmärkt lugnaktning
och tackförakt

A. Nordenskiöld.

Brev från Nordenskiöld till Gillets ordförande, Kammarherre Björnstjärna, daterat den 12 febr. 1888.

Gillet arbetade sig alltmera in i det allmänna medvetandet bland de i Finland bosatta landsmännen som en nyttig institution och som en verklig källa till glädje och trevnad. Icke minst Gillets årsfester gestaltade sig till uppskattade och stämningsfulla samkväm.

Svensk-Norska Gillet firade under solenna former sin tredje årsfest på Hotel Kämp söndagen den 5 januari 1890. Som en ny bestämmelse vad årsfesten beträffar kan omnämnas, att varje medlem ägde rättighet »till festen anmäla bekanta oberoende av nationaliteten». Programmet vid årsfesten bestod av: Prolog. Monolog. Tintamaresque. Sång. Kupletter. Vad dansen beträffar dominerade givetvis vals och francaise, med lämpligt inslag av polka och mazurka. Prologen vid denna årsfest hade författats av litteratören *Axel Berndtson*. Den nystartade Svenska Klubben i Åbo hade uppvaktt Gillet med ett hyllningstelegram på Oscarsdagen, den 1 december 1888, och vid mötet den 6 december sände Gillet ett svarstelegram till den nya klubben i Aura-staden, vid vars stiftande Gillets stadgar hade fått tjäna som förebild.

*

I April 1889 blev Gillet nödsakat att byta lokal för sina sammankomster. Värden på Societetshuset hade nämligen uppsagt lokalen och med anledning därav föreslogs att Gillets möten hädanefter skulle äga rum på Hotel Kämp, vilket förslag efter en kortare diskussion även antogs.

Som vanligt hade Gillet även detta år anordnat en trevlig utfärd under sommarens lopp. Den varma och vackra årstiden stimulerade tydligen Gillets medlemmar till större rörlighet och sällskaplighet.

Vid Gillets andra höstsammanträde detta år, som ägde rum den 2 oktober, synes en diskussion ha uppstått om en tämligen trist fråga. Som protokollet förmäler: — »hemställde Herr Ordföranden om Gille-ledamöterna ville yttra sig över frågan, hvad bör göras för att vinna mera trefnad på Gillets sammankomster». — Att döma av denna hemställan tyckas de värderade Gille-bröderna den gången ej varit vidare pigga i oktoberrusket. Vid nästa sammanträde den 6 november återkom man till den bordlagda frågan »om åtgärders vidtagande för att få mera trevnad vid Gillets sammankomster», herr *J. Carlander* ansåg — som protokollet förmäler — »det vara lämpligt att till vissa månads-sammanträden vidtaga särskilda arrangement för åstadkommande af ett program för aftonen». Den kände skådespelaren *Wilhelmsen* åtog sig

beredvilligt att ordna programmen till dessa möten på villkor att han finge bistånd av två av Gillets ledamöter. De välkända Gille-bröderna J. C a r l a n d e r och E. E v e n s e n åtog sig att med råd och dåd bistå herr Wilhelmsson i dennes erbjudande att söka med trevliga program pigga upp Gillets sammankomster.

I varje fall synas årsfesterna ha varit späckade med trevliga program.

Svensk-Norska Gillets 4:de årsfest firades 1891 under samma solenna och samtidigt gemytliga former som åren förut. Programmet var i huvudsak lika som tidigare med sång, kupletter och mycket av den ädla koreografiska konsten. Prologen hade även vid denna årsfest författats av A x e l B e r n d t s o n. Vi citera de högtidliga slutstroforna:

Så låt oss svärja här i svensk-norsk brödra-lag
i ord och gerning aldrig nånsin svika
den känsla, som gör svensk och finne lika
vid arbetsbordet och i glada lag.

Det nya år, som nyss trädt ut i världens larm
må det bli gott för gamla Sverige,
och 91-an Gillets trefnad värje
och tände lyckan i hvar medlems barm.

Senare detta år synas Svensk-Norska Gillets protokoll tämligen karga och intetsägande, fastän alltid synnerligen korrekt och noggrant förda. Det är vanligen icke mycket, som handlingarna förmåla om den trevnad och gamman, som dock med all sannolikhet rådde vid dessa sammankomster. Här och var i protokollen se vi i alla fall en och annan liten glimt. Vi citera ett par rader från mötet den 31 maj samma år:

»Sedan den officiella delen av sammanträdet afslutats, intogo ledamöterna en gemensam festlig frukostmiddag och tillbragte vid kaffe och likörer några timmar på det natursköna stället i fulla drag njutande av den unga sommaren.» — Det natursköna stället, som i protokollet så entusiastiskt omnämnes, var Alphyddan, som bekant en av Helsingfors äldsta och traditionsrikaste restauranger.

Vid Gillets första höst-sammanträde den 3 september beslöt man förlägga sammankomsterna till Öfre Operacaféet. Protokollet för detta möte

har åter något att förmåla om den lukulliska sidan av Gillets verksamhet: »Bestämdes att gemensam sexa med tillhörande kaffe alltid skulle serveras vid sammankomsterna åt dem, som önska deri deltaga. All öfrig förtäring beställes och liqvideras av medlemmarna enskilt.»

Vid Svensk-Norska Gillets femte årsfest, som under sedvanliga solenna former ägde rum på Hotel Kämp — var programmet omväxlande: Recitation: dikter av Victor Rydberg och Elias Sehlstedt, sånger, tablåer, kupletter och naturligtvis dans i långa banor. Det säger sig själft, att den tidens mode-danser: vals, polka och francaise, rheinländer och mazurka voro de färgrikaste och oftast förekommande numren på programmet.

Vi sena tiders barn måste verkligen beklaga, att dessa korrekt avfattade protokoll rymma så litet av den geist och den glädje, som åtminstone många av Gillets möten torde ha besjålats av.

En händelse som bör omnämnas såsom bevis på Gillets filantropiskt inriktade verksamhet, var det beslut, som såg dagen vid mötet den 3 november 1892. Då beslöts nämligen: att inställa årsfesten och i stället kring-sända en lista för insamlandet av medel åt de nödlidande i landet. Av den sålunda hopbragta summan skulle »ena hälften tilldelas nödlidande finnar och den andra hälften gifvas åt i behof stadda landsmän».

Det rådde nämligen just det året en rätt stor nöd i vissa delar av landet och mot bakgrunden av detta faktum måste Gillets åtgärd ses. Vid Gillets sista möte för året bekräftades ytterligare beslutet om inställandet av årsfesten i detta lofvärda syfte. Så här beskriver Axel Berndtson den stämning som rådde under detta decembermöte:

Dagarna krympa, mörker omhöljer
Stad och land.
Regnskurar strida gatorna sköljer
Efterhand;
All naturen är så mörk och daskig
Inne blir man tung och ute slaskig.
Därför drickom, det ger lifvet färg!

Kassorna krympa, vantar i borden
Smaskas jämt
Hela krediten mytisk är vorden,

Oförskämt!
Hvarför kan man ej få lån i banken?
Jo, man får ju back på blotta tanken.
Därför drickom så att tanken dör!

Glädjen hopkrymper, alla ä' mulna
Hvart jag ser
Kvinnorna ha blivit karlavulna
Mer och mer.
Knappt man ser en vacker flickmun skratta
Kyssa knappt, men tala blott det platta.
Därför drickom för att glädje få!

»Hjärtat hopkrymper — hungern rasar
I vår nord,
snöres då strupen, när man kalasar
Välfylt bord,
Vill ej maten smaka tar man supen
Den kan bana väg igenom strupen
Därför drickom, drick de armas skål.

Dagarna krympa, natten förlänges
Sol är död
Jorden långsamt i sitt kretslopp svänges
Utan stöd.
Supen får ej krympas, blott förlängas
Tills, som jorden kring vi snurras, svängas.
Därför drickom, ty solen är död!

Dagen skall krympas, Oscar till heder
Fram en bål!
Drickom sedan i fast slutna leder
Kungens skål!
Kanske ännu innan morgon bräcker
Liten stjärna tindrande oss väcker
Därför drickom att en stjärna få.

Och den traditionsmedvetne ordföranden underlät givetvis icke att tillsända kung Oscar sedvanligt hyllningstelegram »Ur svenska hjärtans djup höjes i dag även på Finlands stränder ett trofast: Gud bevara Konungen.

Å landsmännens vägnar, underdåniskt

Björnstjerna.»

I början av år 1893 ha vi möjligen skäl att ett ögonblick dröja vid den ekonomiska sidan av Svensk-Norska Gillets verksamhet. Av revisorernas berättelse för det tilländalupna räkenskapsåret framgår, att inte mindre än 54 personer åtnjutit understöd av Gillet och dessutom 16 lån beviljats. Det anmärkes likväl med klädsam illusionslöshet, att av dessa lån — »ännu intet guldits, ej heller ha dessa lån i kapitalkontot såsom tillgång observerats.»

Den insamling för de nödlidande i landet, som Gillet anordnat inom sin krets, hade inbragt 311 Fmk, som sålunda fördelades på det sätt, som Gillet tidigare hade beslutat.

Vinterns och vårens möten tyckas ha varit fåtaligt besökta, något som med trist tydlighet framgår av de tämligen magra protokollen. Men fram emot midsommaren synes det ha blivit en smula mer liv och rörelse: den 18 juni samlades nämligen ett antal gilleledamöter — tyvärr även nu ganska fåtaliga — till »en treflig och glad frukostmiddag å Alphyddan, till hvilken inbjudits som gäster två ledamöter, hvilka hade för afsikt kort därefter lämna Finland, nämligen skådespelarna Castegren och Wahlbom.» I allmänhet ha svenska skådespelare under årens lopp betytt rätt mycket för Gillets trevnad och glädje. Så lyckades man vid Gillets decembermöte erhålla löfte av två förstklassiga krafter inom scenens värld: intendenten Lindberg och skådespelaren Rego att biträda vid arrangerandet av årsfesten och uppgöra ett trevligt program.

Den beramade årsfesten blev emellertid icke av, denna gång på grund av skäl, som för hävda-forskningen äro höljda i dunkel. Däremot förekommer en lång och mycket retorisk dikt av general Tavaststjerna, tydligen ämnad som prolog vid festen. Skaldestyckets politiska välmening överträffar betydligt dess poetiska skönhet. Svea och Nora uppföra en något långrandig dialog späckad med poetisk-politiska argument och en mångfald klingande fraser. Vi citera som provbit:

»Uti vår u n i o n ett dylikt band,
om vi gemensamt stödjande hvarandra
helt enigt sträfva fram på lifvets stråt
så skola lugnare på den vi vandra
och fridfullt hand i hand få följas åt. o.s.v.

Tiden hade ännu ett gott stycke att marschera fram till 1905.

*

Vid aprilmötet beslöts att anordna en sommarfest, vilket trevliga beslut likväl — »af mellankomna hinder» icke kunde fullföljas. Gillet synes ha tagit även d e n n a sak med filosofisk upphöjdhet, ty — som protokollet omtalar — »ingen anmärkning gjordes av Gillet angående detta förhållande».

Den 13 september samma år inföll en bemerkelsedag för Svensk-Norska Gillet: dess allmänt omtyckte och aktade ordförande, greve Björnstjerna fyllde 50 år. Gillet hyllade honom som sig bör under klang och glädje och överlämnade en fin minnesgåva, en förgylld silverkanna i nordisk stil.

Vid Gillets sammanträde den 1 november ingick sorgebudet, att Kejsar Alexander III avlidit och man beslöt på grund därav att omedelbart avbryta förhandlingarna och upplösa mötet.

Man hade föreslagit, att Gillet skulle begå sin årsfest den 9 december med anledning av det då infallande 300-årsminnet av Gustaf II Adolfs födelse, vilket minne hela Sverige beredde sig att fira. Någon årsfest i december blev emellertid ej av, men Gillets decembermöte ägde rum den 8, och då tolvslaget förklingat och den stora jubileumsdagen således brutit in, — »utbragte Ordföranden med några värtaliga och varma ord, ett lefve för den store hjältekonungens minne. De talrikt tillstädeskomna Gilleledamöterna hade iklädt sig högtidsdräkt».

Under 1895 inträda vissa förändringar i Svensk-Norska Gillets styrelse. Sällskapets mångåriga nitiske och mycket populäre sekreterare G u s t a v H e r l i t z, vars personlighet i flera avseenden varit av stor betydelse för Gillet, avsåde sig nämligen återval på grund av bristande tid. I hans ställe valde Gillet handlanden C. F r. C a r l a n d e r till sekreterare, men då även

herr Carlander avsåde sig befattningen, måste omval företagas, som resulterade i att disponenten E. W. Lindewald utsågs till sekreterare.

För året bör vidare antecknas att en ny klubb, Svenska Sällskapssklubben, som redan ett år tidigare bildats i Helsingfors, nu vände sig till Svensk-Norska Gillet med förfrågan, om den kunde påräkna bistånd vid anskaffandet av arbete och tillfällig penninghjälp, för landsmän, som voro i behov därav.

I början av 1896 förekom åter den »sedvanliga» diskussionen om årsfesten, som »sedvanligt» åter blev inhiberad med motivering, att Gillet med desto större intresse skulle högtidlighålla sin tionde årsdag, som skulle infalla året därpå. Gillets möten synas ha varit något talrikare besökta än under de närmast föregående åren. Protokollen från detta år upptaga alltid antalet medlemmar, som närvarit vid varje möte, detta tydligen för att på sitt sätt stimulera ett flitigare besökande av sammankomsterna.

Vid Gillets sista möte för året den 3 december beslöts äntligen definitivt, att Gillets tioårs-dag skulle firas den 21 januari 1897. Festen skulle gå av stapeln i form av soirée med dans. Man valde en festkommitté bestående av skådespelarna Castegren, Riego och Berlin.

En herre som vid olika tillfällen glädde Gillemedlemmarna med lustiga och ofta tämligen vågade bitar på vers var signaturen Matte, alias Gustaf Mallander.

*

Åren 1897 och 1898 voro lugna och tämligen »tysta» år i Gillets liv. Vid vinterns och vårens möten hände ingenting av särskild vikt och höstmötena karaktäriseras mest av diskussioner om den kommande årsfesten och annat trevligt.

Vid Gillets sista möte 1898, som ägde rum den 1 december, invaldes dr. Sven Hedin till ledamot. Kontakten mellan Gillets styrelsemedlemmar var livlig och intim. Fastän ofta likväl av den litet seriösa och konventionella art, som är så typisk för denna tid, inte minst vad breven beträffar. Som i detta avseende karakteristiskt citeras ett brev, skrivet från Aix-les-Bains 1897 av konsul Evensen till Gillets ordförande.

»Generalkonsuln, Kommendören m.m.

Högvälborne Herr Grefve C. M. Björnstjerna, Helsingfors.

Då jag erfarit att Svensk-Norska Gillet den 18:de dennes högtidligen firar Hans Majestät Oscar II:dras tjugufemårsjubileum och omständigheterna så velat, det jag ej tillsammans med landsmännen derstädes kan fira denna remarkabla tilldragelse, beder jag härmed till Herr Generalkonsuln få uttala den försäkran, att jag, ehuru frånvarande likväl innerligen delar de känslor, som på denna minnesrika dag besjåla hvarje landsman.

Samtidigt som Svensk-Norska Gillets fest pågår derstädes, tillåter jag mig att här i fjärran i underdånighet tömma en välgångsskål för Hans Majestät Oskar II.

Med utmärkt högaktning

Eduard Evensen.»

Svensk-Norska Gillet firade sin sista årsfest under det nittonde seklet med middag på Societetshuset den 21 januari 1899, samma dag som konung Oscar fyllde 70 år.

*

Ett initiativ, som kom att få historisk betydelse för Gillet togs av greve Birger Möerner. Han väckte nämligen förslag om att även damer skulle få bli medlemmar i Gillet, motiverande detta bl.a. med att »dels Gillets sammankomster skulle komma att bli livligare besökta, dels även det med Gillet avsedda ändamålet genom betydligt ökade årsinkomster skulle i högre grad än nu kunna tillgodoses».

Vid Gillets oktobermöte detta år upptogs förslaget till behandling och efter en stunds diskussion beslöt man att tillsätta en kommitté bestående av 8 ledamöter, som skulle inkomna med fullständigt förslag i saken.

Resultatet av allt detta blev, att det lofvärda initiativet realiserades och vissa ändringar företogs i Gillets stadgar »i syfte att jämväl damer måtte erhålla rättighet att däri som ledamöter vinna inträde».

En för Gillet betydelsefull förändring hade således ägt rum — man hade efter många års enbart maskulin föreningsamvaro konstaterat sanningen av det gamla ordet att »det icke är gott för mannen att vara allena.» Gillet hade öppnat sina portar för kvinnan som medlem. Och i ljus tro på kvinnans insats och hennes möjligheter att verka stimulerande på Gillets hela liv och verksamhet överskred man sekelgränsen.

GILLET'S HEDERSLEDAMÖTER

genom tiderna

A. E. NORDENSKIÖLD

Upptäcktsresande, professor, friherre
1887

E. W. I. SUNDMAN

Kommerseråd, v. konsul
1888

C. M. G. BJÖRNSTJERNA

Generalkonsul, Kammarherre, Greve
1902

SVEN HEDIN

Fil. Dr. En av de aderton i Sv. Akademien
1906

C. M. FALLENIIUS

Konsulatråd
1906

J. N. CARLANDER

Direktör, v. konsul
1913

H. ELMQUIST

Fil. dr., överståthållare
1923

LORENZ HAUSTEDT

Prokurist
1925

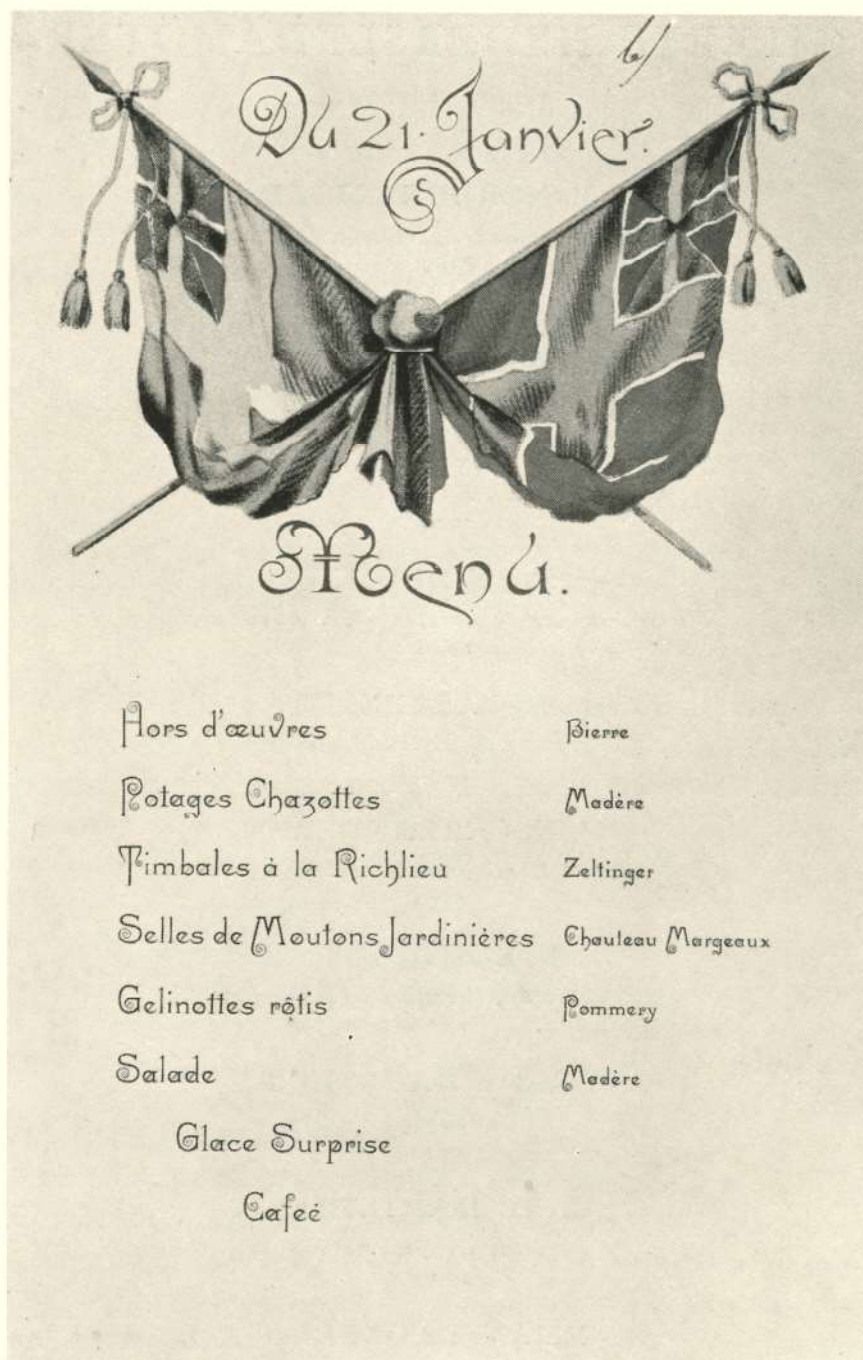
CARL HAMILTON

Minister, friherre
1929

EMAN. LAURELL

Bankdirektör
1930

Menu från en bankett på Societetshuset på Konung Oscar II:s 70-årsdag den 21 januari 1899

FRÅN SEKELSKIFTET TILL UNIONS- UPPLÖSNINGEN

Det nya seklets första år voro fyllda av sjudande energi på snart sagt alla sociala och kulturella områden. Europas himmel var fortfarande ganska molnfri.

Vid Gillets första möte för året, som samtidigt var det första under det nya seklet, vände sig ordföranden i ett tal särskilt till de närvarande »Gillesystrarna» och lyckönskade Gillet till »den stora vinst, detsamma vunnit genom damers inväljande».

Svensk-Norska Gillet firade detta år en glansfull årsfest söndagen den 21 januari, samma dag Konung Oscar II fyllde 71 år. För en och annan gourmet kan det möjligen ha sitt intresse att se vilken verkligt förnäm matsedel, som Gillet bjöd på vid detta tillfälle.

Franska smörgåsar — öl och porter
Soppa med pastej — Madeira.
Kokt lax med holländsk sås — Zeltinger.
Lammrygg med grönsaker — Bourgogne
Snöripa med sallad — Champagne.
Sparris — Appolinaris
Frusen ananas — Madeira.
Frukt — Madeira.
Kaffe med Cognac och likörer.

Vid Gillets mars-möte beslöts på initiativ av grevinnan Björnstjerna, att tillsända greve B i r g e r M ö r n e r en tacksamhetskrivelse för att han varit förslagsställaren till de förändringar i Gillets stadgar, varigenom d a m e r s inväljande till ledamöter i Gillet hade möjliggjorts. Ett av de bästa och fyndigaste initiativ, som på länge sett dagen inom Gillet.

Sin främsta uppgift som en understödsförening glömde Gillet dock i c k e för sällskapsliv och trevliga festbestyr.

Vid Gillets april-möte väckte herr C. V. Svedenborg förslag att inom Gillet företaga en insamling för de nödlidande landsmännen i Gammal-Svenskby i Ryssland. Då man ansåg, att den största nöden redan vore lindrad men ytterligare hjälp säkert vore mycket välkommen för dessa försummade landsmän långt inne i det vida Ryssland, beslöt man att för detta ändamål anslå de medel, som genom frivilliga bidrag inflöto under aftonens lopp.

Sedermera avsändes också ett hundra rubel till Svensk-Norska Ministeriet i St. Petersburg, insamlade dels vid senaste Gille-möte, dels senare på framlagda listor för att genom ministeriets försorg befordras vidare till landsmännen i Gammal-Svenskby i Ryssland.

Vid Gillets november-möte utsågs till styrelse för det kommande arbets-året följande personer: Ordförande greve Björnstjerna, viceordförande konsul Carlander, skattmästare konsul Evensen och sekreterare dr. J. Hoving, som var finländare.

Till den festkommitté, som fick det hedersamma uppdraget att anordna Gillets års-högtid invaldes utom den ordinarie styrelsen, grevinnan Björnstjerna, doktorinnan Hoving, fru Dahlberg och skådespelaren Axel Hultman. Från Gillets sista möte för året, den 6 december, finnes antecknat, att 35 medlemmar deltog i mötet, vilket värtaligt vittnar om att kurvan är i stigande. »Programavdelningen», förmåler protokollet, »var ytterst animerad och belönades de uppträdande med livligt bifall.» Fortfarande synas i all synnerhet de prestationer, som sceniska artister förgyllde upp Gillets möten med, vara livligt uppskattade.

Under 1901 sågo åter flera pigga initiativ dagen, när det gällde att få mera färg på Gillets sammanträden. Vid mars-mötet föreslogs, att medlemmar vid nästa möte skulle uppmanas att infinna sig iförda svenska nationaldräkter, att en marknad skulle anordnas m.m. trevligt. Man beslöt också att öka antalet medlemmar i nöjeskommittén till fem personer. Till medlemmar i denna nöjeskommitté invaldes enhälligt: grevinnan Björnstjerna, doktorinnan Hoving och fru Isabella Carlander samt herrar Hultman och Clarholm även Pegefisken kallad.

Vid Gillets möte den 3 oktober samma år ägnade ordföranden varma minnesord åt Gillets förste hedersledamot professor A. E. Nordenskiöld, som under sommarens lopp avlidit.

Från årets decembermöte kan antecknas, att Gillet beslöt inköpa Konung

Oscar II's porträtt och, som protokollet förmäler, till sagda porträtt låta förfärdiga en ram med kunglig krona samt upphänga tavlan i Gillets vanliga samlingsal.

Från Gillets första möte för år 1902 är att särskilt anteckna den händelsen att greve Björnstjerna blev föreslagen och enhälligt vald till hedersledamot i Svensk-Norska Gillet som ett erkännande av de stora förtjänster om Gillet han under dess femtonåriga tillvaro inlagt.

Svensk-Norska Gillets femtonde årsfest gick av stapeln med pomp och ståt, med supé och bal den 4 januari på Societetshuset. Festkommittén hade särskilt uppmanat de närvarande att infinna

sig kostymerade för att höja stämningen. En förnämt och prydligt textad festskrift utförd av arkitekten Frölander med teckningar från gamla äktnordiska gästabud utdelades vid jubileumsfesten, till vilken också anlände ett antal hyllningstelegram från när och fjärran.

Vid Gillets februarimöte invaldes i nöjeskommittén för nästa sammanträde herrarn Strindberg, Frölander och Clarholm samt fru Dahlberg och konsulinnan Evensen. Denna nöjeskommitté erhöll också det trevliga uppdraget att anordna ett slädparti, ett mycket gouterat nöje under år som svunnit, men i vår motoriserade tid rätt sällsynt.

Under Gillets novembermöte omvaldes styrelsen med undantag av, att generalkonsul E c k e l l utsågs till t.f. ordförande under den tid den ordinarie ordföranden greve Björnstjerna vistades utomlands. Samtidigt ihågkom Gillet greve Björnstjerna både med blommor och hyllningstelegram.

Vid Gillets sista möte för året valdes enhälligt den framstående forskaren och upptäcktsresanden dr. S v e n H e d i n till hedersledamot.

Sven Hedin
Fil. Doktor

En av de Aderton i Sv. Akademien Gillets Hedersledamot 1902

Svensk-Norska Gillet firade sin årsfest den 5 januari på »Klippan». Programmet var mer än vanligt omväxlande och piggt komponerat: det innehöll bl.a. »glögg och allmän stämning», bygdemålsberättelser, sång av en manskvartett, årsberättelse med poesi, tablå med deklamation samt supé och »enskild stämning». Festkommittén hade åter hedrat sig.

Vid Gillets februarimöte avsändes bl.a. ett telegram till Björnstjerne Björnsson på den store Norske diktarens 70-årsdag. Telegrammet löd: »Svensk-Norske Gillet i Helsingfors sender digter-hövdingen sin hyldest og tak. Efter opdrag Waldemar Eckell.»

I nöjeskommittén, som skulle arrangera program för nästa möte och för vårfesten invaldes: fru ar Nielsen och Tilgmann och fröken Eklöf samt herrar Puke, Lagerlöw och baron von Friesendorff.

Vid Gillets första höstmöte, som ägde rum i oktober, uttalade ordföranden förhoppningen att Gillemedlemmarnas antal skulle ökas, emedan Gillets ekonomi absolut fordrade en ökning av inkomsterna. Det gällde således att få många nya medlemmar och en uppåtstigande kurva såväl vad ekonomien som vad sällskapslivet beträffar.

Vid Gillets Novembermöte beslöt man avsända en tacksägelse-adress till greve Björnstjerna på grund av hans avgång från ordförandebefattningen.

Gillet 17:de årsfest gick av stapeln lördagen den 16 januari 1904. Därvarande sekreteraren ingenjör Lagerlöw har nedskrivit en livlig och målande skildring av årsfesten och de många små motigheter, som voro förknippade med förberedelserna för densamma. Av damerna och herrarna i festkommittén avreste den ena efter den andra —» helt oväntat naturligtvis» från orten. En av de viktigaste medlemmarna i kommittén fru Lundin tycks dock snart ha återvänt och tagit itu med det krävande förberedelsearbetet ty, som sekreteraren så vackert uttrycker det, »det finnes mycket gott i ett hjärta — isynnerhet i ett kvinnohjärta.» Sedermera tyckes programmet småningom efter flera trevliga samkväm och nachspiel ha tagit gestalt. »Salen var på ena kortväggen rikt dekorerad med flaggor och gröna växter, vackert grupperade kring Konung Oscar II:s porträtt. Fondgruppen var av mäktig och anslående verkan» heter det i skildringen. »Mitt i salen stod ett med kristallglas, girlander och blommor dukat hästskobord för 80 personer.» o.s.v.

Flera högstämda tal förekommo och vid champagnen höll ordföranden ett varmt tal som avslutades med »ett leve för fosterjorden och dess gamle

folkkäre monark». Ett mycket omtyckt nummer på programmet synes det s.k. porträttgalleriet ha varit. Drottning Kristina framställdes av generalkonsulinnan E c k e l l, Gustav II Adolf av herr Fredrik C a r l a n d e r, Ulrika Eleonora av fru L u n d i n, Henrik Ibsen av ingenjör L u n d i n, Sven Hedin av arkitekt F r ö l a n d e r. Protokollet förmäler »att alla dessa välbekanta anleten skördade rikligt bifall».

Det låg verklig feststämning i luften och klockan hade redan hunnit bli fyra, innan man kom sig för att bryta upp. »Musikens eggande toner ljödo, dansande par svävade genom salen, från borden hördes glada skratt och muntert sorl», skriver herr Lagerlöw, och slutar sin pigga skildring med orden: »detta var Gillets sjuttonde årsfest. Sent skall den glömmas!» Det tycks också för övrigt ha varit ett livligt år för Gillet.

Dess februarimöte ägde rum den 4 och när tolvslaget förklingat, höll konsul Carlander ett varmhjärtat tal till minnet av J. L. Runeberg. Det var nämligen 100 år sedan den stora skaldekonungen först såg dagens ljus den 5 februari 1804. Talet åtföljdes av »Vårt land», som sjöngs unisont och ett par dikter ur Fänrik Ståls sägner, framsagda av ingenjör Lagerlöw.

Vid Gillets marsmöte synes det också ha gått rätt livligt till: aftonens glansnummer var en ungersk czardas, dansad i eleganta kostymer av fröken Emmy Vallgren och fru Reuterfeldt. Efter Gillets sammanträde den 14 april följde supé med ett trevligt teaterprogram.

Man uppförde den spirituella komedin »Surrogat». Protokollet förmäler, »att dialogen flöt lätt och lekande satirisk tack vare de uppträdandes fru T i l g m a n n ' s och generalkonsul E c k e l l ' s stora sceniska talanger». — Vid samma tillfälle uppträdde skådespelerskan S v e a Å b e r g med Frödingbitar och dir. Tisell deklamerade ett tragiskt stycke »så att det isade genom märg och ben, tills de sista stroferna framkallade beräknad och stormande munterhet.» Ett gouterat nummer var också den sedvanliga »andaktstund à la Fröding», som sekreteraren på begäran höll.

Den 5 juli hade Gillet anordnat en gemensam utfärd till Borgå. Man besökte Runebergs grav och Runebergs hem och intog en synnerligen animerad middag i Borgå Societetshus' gemytliga festsal. Vid middagen höll viceordföranden ett hjärtligt tal till hedersgästen generalkonsul E c k e l l, som stod i begrepp att lämna landet. Han erinrade om den kraftiga insats som Eckell som ordförande gjort till Gillets framgång samt den kärlek och akt-

ning, med vilken han såsom representant för de förenade konungarikena Sverige och Norge alltid omfattat alla härvarande kolonister.

Under hemresan med båt från den lilla idylliska staden rådde en glad stämning, till vilken damerna flitigt bidrogo genom många sångnummer.

Vid Gillets sista sammanträde för året den 1 dec. 1904, företogs val av ny styrelse, som kom att få följande sammansättning: Ordförande: Generalkonsul C. M. Fallenius, v. ordförande: konsul J. N. Carlander, skattmästare: konsul E. Evensen, sekreterare: ingenjör C. H. Lagerlöw.

Svensk-Norska Gillets första sammanträde under det händelserika året 1905 ägde rum den andra mars och synes ännu ha gått i glädjens och idyllens tecken. Bland annat uppfördes den kända komedien »Den hvita halsduken», spelad av begåvade amatörer. Bland publiken, d.v.s. Gillets gäster, befunno sig några kända teatermäniskor: Skådespelerskan Signe Kolthoff, skådespelaren John Vettervik och damernas gunstling, den store charmören Gunnar Vingård. Sannolikt är att dessa senares närvaro så kraftigt stimulerat det icke alltför talrikt besökta mötet att detta avslutades med »en strålande champagnefrukost». Den 31 maj ägde vårfesten rum: programmets clou var en uppfriskande tur kring norra skärgården med bogserbåten Aura. Målet tyckes inte ha varit alltför transatlantiskt, middagen intogs nämligen på Högholmen, »där även den ganska vackra djursamlingen togs i skärskådande».

Vid Gillets novembermöte talade ordföranden Fallenius varma minnesord över de båda kända gillebröderna Albert Edelfelt och konsul Evensen, vilka nyligen avlidit.

Vid samma möte utspann sig en livlig diskussion om den stora frågan, som detta år kastade sin skugga över Norden. Det gällde ingenting mer eller mindre än upplösning av hela Gillet åtminstone i dess nuvarande gestalt. Ordföranden Fallenius framhöll som sin åsikt, att Svensk-Norska Gillet borde upplösas och behållningen av dess tillgångar delas mellan svenskar och norrmän enligt rättvisa grunder. De flesta medlemmarna synas i huvudsak hava biträtt ordförandens uppfattning och diskussionen kretsade mest omkring de rent praktiska frågorna beträffande lämpligaste sättet att ordna med Gillets medel. Man framhöll att Svensk-Norska Gillet som sådant nu låg i dödsryckningarna, emedan svenskar och norrmän efter vad som hade inträffat knappast längre borde inrangeras i samma Gille. Den enda närvarande norrmannen vid denna

Gillet hade anordnat en utflykt till Högholmen sommaren 1905

Stående: okänd, gen.kons. Dahlberg, herr Anker, ing. Lagerlöw, kons. sekr. Puke, gen. konsul Fallenius, okänd, konsul Nielsen, ing. Carlsson. Sittande: Ivan B. Giertz, fröken Wallgren, fröken Dahlberg, fru Carlander, fru Dahlberg, fru Fallenius, konsul J. Carlander. Sittande på marken: Disp. Linderwald, ark. och fru Frölander-Ulf, fru Nielsen, herr Holtz

diskussion, den kände fotografen *D a n i e l N y b l i n*, föreslog bildandet av ett nytt gille med tillträde även för norrmän. I en lång och detaljerad skrivelse till Svensk-Norska Gillet utvecklade herr Nyblin vidare sina synpunkter på saken. Han framhåller att norrmännen alltid ha trivts bra inom Gillet och ivrar för ett Svensk-Norsk-Danskt Gille, alltså en interskandinavisk förening, som inom sig skulle rymma medlemmar från alla de tre nordiska länderna. I sin fint och ridderligt stiliserade skrivelse motiverar herr Nyblin med högstämd idealism sitt förslag. Han bifogar också förslag till stadgar för detta nya skandinaviska Gille. Beträffande Svensk-Norska Gillets medel kommer herr Nyblin med en ur svensk synpunkt generös uppfattning: han

anser att norrmännens bidrag till Gillets fonder varit så relativt obetydliga, att det upplösta Gillets medel helt böra övergå till det nya Gillet.

Svensk-Norska Gillet avhöll sitt sista sammanträde den 24 november 1905 i Svenska Klubbens lokal. Vid detta historiska möte voro endast svenskar närvarande. Med enhälligt ja beslöts, att Svensk-Norska Gillet i Helsingfors skulle upplösas och med klubbslag av ordföranden blev det bekräftat. På ingenjör Montgomerys förslag enades man omedelbart om att ombilda det till ett enbart svenskt Gille. För att utarbeta stadgar till denna nya förening tillsattes en kommitté bestående av konsul Carlander, dir. V. Montgomery och rådmän Arvid Nyberg. På herr Nybergs förslag beslöt man att denna kommitté så fort som möjligt skulle sammankalla de förutvarande svenska medlemmarna inom Svensk-Norska Gillet för att få förslaget till nya stadgar diskuterat och godkänt. Svensk-Norska Gillet i Finland hade sålunda upphört att vara till efter två decenniers tillvaro. Vemodiga avskedsord ägnas i protokollet åt detta faktum: »Men må vi trots alla de ledsamheter som därmed varit förknippade, förhoppningsfullt se framtiden an och måtte den nya föreningen i än högre grad än den föregående bli ett stöd, ett stycke svensk jord för Sveriges söner och döttrar i Finland, detta ej blott till deras egen utan även till fosterlandets fromma.»

1906-1918

Det nydanade och ombildade Gillet — Svenska Gillet i ny gestalt — började sin verksamhet under goda auspicer och under en utåt sett ljus epok, visserligen laddad med farligt sprängstoff och för Finlands vidkommande tämligen kamp-betonad. Det ekonomiska läget i landet genomlevde en högkonjunktur men de politiska orosvindarna österifrån förorsakade många irritament i det normala vardagslivet. I varje fall kan epoken karaktäriseras som i stort sett lugn och lycklig fram till det ödesdigra utbrottet av världskriget.

Skilsmässan med Norge var alltså ett faktum.

Till mötet den 23 april 1906 sammankallades således endast de svenska medlemmarna i det numera upplösta Svensk-Norska Gillet, varvid de nya stadgarna godkändes och Svenska Gillet konstituerades. Till ordförande återvaldes generalkonsul Fallenius, ledamöter blevo: konsul J. N. Carlander, justitierådman Arvid Nyberg, kontoristen J. G. Giertz och järnvägskontrollören G. E. Bergmansson. Mötet gav i uppdrag åt generalkonsul Fallenius och konsul Carlander att erhålla Kejsarliga Senatens godkännande av Gillets sadgar.

Vid det nya Svenska Gillets styrelsesammanträde den 27 okt. på Restaurant Catani föreslogs generalkonsul Ernst Meyer till t.f. ordförande till dess ordinarie val enligt stadgarna kunde ske, emedan ordföranden generalkonsul Fallenius hade flyttat från Helsingfors.

Mötet enades om att utse den avgående ordföranden till Hedersledamot.

Vid Svenska Gillets novembermöte, som ägde rum i Svenska Klubbens lokal, kom sekreteraren Iwan Giertz fram med ett synnerligen beaktansvärt förslag. För att Gillets sammankomster i framtiden skulle bliva så angenäma som möjligt, borde enligt hans förslag samtliga medlemmar göra sitt bästa att efter förmåga bidra till programmet med sång-, dans-, musik- och andra nummer. Dessutom skulle banden med hemlandet knytas fastare genom lärorika föredrag om aktuella frågor och problem i Sverige.

Decembermötet valde slutligen en nöjeskommitté bestående av fru Frölander-Ulf, fröknar Meyer och Dahlberg samt herrar Sven Strindberg och Iwan Giertz. Denna kommitté fick i uppdrag att verka för Gillefesternas trevnad.

Trots alla de goda föresatser, som präglat Svenska Gillets medlemmar under startåret, visade sig intresset för Gillet under år 1907 vara synnerligen lamt. Endast få medlemmar kommo upp till mötena och de sedvanliga förhandlingarna kunde ej äga rum. Bottensiffran nåddes vid Gillets marsmöte detta år, då endast sex personer voro närvarande.

Vid Gillemötet den 6 dec. föreslog ordföranden, att föreningen skulle fira sin årsfest den 21 januari med en större festmiddag, emedan Konungen den dagen fyllde 80 år. Men redan dagen efter detta möte inlöpte underrettelser om, att Konung Oscar allvarligt insjuknat och den 8 december nåddes Gillet av sorgebudskapet att den gamle, fredsälle konungen hade slutat sina dagar. Festen inhiberades och istället deltog Gillets medlemmar i den silverkrans, som av i Finland bosatta svenskar sändes till Konung Oscars bår.

I slutet av januari 1908 framlades en redogörelse för resultatet av en insamling, som satts i gång för åvägabringande av en minnesgård åt den avlidne konungen. Ett belopp om Fmk 2.295:50 hade influtit. Härav hade Fmk 800:— åtgått till silverkransen och Fmk 52:— till en del omkostnader. Det resterande beloppet Fmk 1.743:— överlämnades såsom grundplåt till den tillärnade understödsfonden för nödlidande svenskar i Finland.

Vid Svenska Gillets årsmöte den 7 februari 1908 valdes till ordförande generalkonsul David Bergström. Övriga styrelsemedlemmar kvarstodo.

Under marsmötet höll generalkonsul David Bergström ett med intresse åhört föredrag om »Sveriges handel på Finland 1907».

Den 18 mars ingick i Finlands Allmänna tidning en notis av följande lydelse: »Hans Excellens Generalguvernören har förenat sig om Senatens beslut att tillåta bildandet av en förening benämnd 'Svenska Gillet i Finland' äfvensom fastställa dess stadgar att lända till efterrättelse, likväl med villkor att afdelning af gillet med egna stadgar icke får bildas innan tillstånd därtill i behörig ordning utverkats.

Svenska Gillet i Finland har till ändamål att bistå här i landet bosatta eller för tillfället sig härstädes uppehållande svenskar, som äro i verkligt behof af stöd och hjälp. Dessutom bör Gillet verka för härvarande landsmäns

sammanslutning samt för vidmakthållande af bandet mellan dem och fäderneslandet.»

Svenska Gillet i sin nya gestalt hade sålunda erhållit sin officiella bekräftelse och man kunde endast hoppas, att det i framtiden skulle fylla sitt ändamål.

Vid Gillets aprilmöte meddelade ordföranden bland annat, att många bidrag till understödsfonden »Oscar den Andres Minne» influtit. Sålunda hade kommerserådet von Rettig i Åbo överlämnat Fmk 3.000:—.

Svenska Gillets vårfest gick av stapeln den 27 maj på Alphyddan, som så ofta förr. Vädret var strålande och ett trettiotal medlemmar hade infunnit sig till den enkla middagen, som intogs under bästa stämning. Vid detta tillfälle valdes konsul Carlander till ledamot i understödsfonden »Oscar den Andres Minne».

Emedan Gillets novembermöte ägde rum på Gustaf-Adolfs-dagen, anordnades en fest med supé på Öfre Opris. Festen var synnerligen talrikt besökt och under aftonens lopp överräckte ordföranden, generalkonsul Bergström, Wasa-orden åt kontrollör G. E. Bergmansson.

Början av år 1909 medförde ett kort men likafullt festligt och välkommet avbrott i Gillets tillvaro. Gillets Hedersledamot, doktor Sven Hedin, anlände den 15 januari med kurirtåget 9.10 f.m. till Helsingfors, för att fortsätta till Åbo. Gillet jämte ett stort antal andra landsmän voro då i tillfälle att på Järnvägsstationen uppvakta den namnkunnige upptäcktsresanden. Generalkonsul Bergström riktade några välvalda ord till Sven Hedin, varpå en av arkitekt Frölander-Ulf konstfullt utförd adress överräcktes till den celebre landsmannen. Adressen var textad på gult siden i orientaliskt mönster i stil med en kinesisk bönduk. Upptill syntes en jordglob och omstrålad av den uppgående solen reste sig Himalayas mäktiga bergstopp. Adressen var innesluten i ett blått läderfodral, fodrat med gult siden, och lydde: Svenska Gillet i Finland bringar sin frejdade hedersledamot dr. Sven Hedin sin varma och uppriktiga hyllning, då han nu hemförande nya segrar åt den geografiska forskningen, ny ära åt det svenska namnet, vänder åter till fosterlandet.

Den 15 januari 1909.

Svenska Gillets styrelse.

J. N. CARLANDER. ARVID NYBERG. DAVID BERGSTRÖM. G. E. BERGMANSSON. IWAN B. GIERTZ.

Ordföranden meddelade vid Gillets sedvanliga årsstämma den 8 febr. att Svenska Gillet av Direktör Arvid Sundberg fått emottaga Fmk 500: — att förvaltas i Gillets grundfond.

Vid årsmötet beslöts, att ett slädparti skulle arrangeras, vilket även skedde den 5 mars. Målet var Klippan, dit man även anlände efter en något försenad åktur ut till Munksnäs. Bland annat lär ett otrevligt godståg i Västra Hamnen provat färddeltagarnes tålmod i den kalla blåsten, men dess bättre smakade Klippans middag och kaffet med avec. Enligt hävderna blev stämningen dock god ity att »en del oskyldigt skämt höjde stämningen».

Vid Gillets oktobermöte samma år kom Gillets sekreterare, Iwan Giertz med ett förslag om, att Gillet åtminstone en gång under året skulle samla härvarande svenskar till ett gemensamt, enkelt samkväm med gediget, fosterländskt program. Idén omfattades med iver och den första H e m l a n d s f e s t e n, som sedan skulle följas av flera liknande, gick av stapeln på Societetshuset söndagen den 28 november 1909. Programmet var rikligt, och efter den egentliga festen samlades en del av deltagarna omkring kaffebordet, där några angenäma timmar förflöto med ytterligare program. Uppträdande voro bland andra herrar Niska och Quick samt fru Runeskog.

År 1910 inleddes med ett månadsmöte den 7 jan. på Svenska Klubben och aftonens sexmästare, direktör G. L. M. Lindewald bjöd på en angenäm överraskning — dopp i gryta med ty åtföljande julglögg.

Vid samma års februarimöte avgingo Herrar Nyberg och Bergmansson ur styrelsen på grund av bristande tid och ersattes av direktör H. Krause och handlanden Allan-Johnsson. Såsom ordförande kvarstod generalkonsul David Bergström. På årsmötet beslöts även, att en fest skulle arrangeras i samband med marsmötet. Till denna fest fingo gäster inbjudas. Festkommittén bestod av: generalkonsulinnan I. Bergström, fru Svea Tilgmann, fröknarna Dahlberg och Kolthoff samt herrar Allan Johnsson, Krause, Quick och Giertz.

Festkommittén fann likväl för gott att ändra festens datum till den 24 febr. Den gick av stapeln i Societetshusets festvåning och var deltagarnas antal rätt stort samt aftonen särdeles lyckad. Kvällen till ära hade en tidning med det måleriska namnet »Snillefostret» utgivits och avlockade mången skrattsalva.

GILLET'S HÖVDINGAR

under 50 år

Greve C. M. G. BJÖRNSTJERNA

ordf. 1887-1904

Generalkonsul C. M. FALLENIOUS

ordf. 1904-1906

Generalkonsul E. MEYER

ordf. 1906-1908

Generalkonsul DAVID BERGSTRÖM

ordf. 1908-1912

Generalkonsul JOHAN LILLIEHÖÖK

ordf. 1912-1917

Minister CARL E. WESTMAN

ordf. 1918-1920

Bankdirektör EMANUEL LAURELL

ordf. 1920-1930

Civilingenjör YNGVAR LUNDBERG

ordf. 1930-

Ur tidningens omväxlande och spirituella innehåll citeras här nedan några rader från ett alfabet på vers, upptagande några av Gillets mest kända medlemmar:

B e r g m a n s s o n från kassan gick,
när han ej nå'n tallrik mera fick.
C a r l a n d r a r s syskonkedja fast är sluten
och bildar uti kolonien knuten.
D a v i d, Konung, härskar uti Gillet,
styr där milt med mycken stillhet.
Glatt skall bli se K r a u s e råda
över Gillets kassalåda.
Ingen vers skall S t r i n d b e r g få,
han sig klarar bra ändå.
J o h n s s o n Ernst och J o h n s s o n Allan,
blandas hop i denna villervallan.
K o l t h o f f, hon slår an uppå publiken
att så ödmjuk blir kritiken.
N y b e r g, glad och god och silverhårig,
går, att styrelsen må få en minderårig.
O l d e n b u r g är Gillets enda o,
men av honom ser man knappt en sko.
P u n s c h på bordet uppå Gillets fest
tycker W a l l b e r g gör sig bäst.
Å h, vad I w a n B i r g e r stretar,
när han efter Gillefröjder letar.
Ö r t e n g r e n är sist i Gillekatalogen.
men uppå Gillet man ej ofta såg'en.
o. s. v.

Men Gillets motto var ej endast skämt och glam, där låg även allvar bakom. På det talrikt besökta oktobermötet, efter det man beslutat, att en Hemlandsfest åter skulle hållas enligt samma principer som föregående år, diskuterades livligt olika sätt, på vilka understödsfonden »Oscar den Andres Minne» skulle kunna ökas, då man var i behov av större tillgångar. Efter supén höll docenten Gunnar Castrén ett lärorikt föredrag om »Drott-

ning Christina i den franska litteraturen». Det underhållande föredraget åhördes med största uppmärksamhet.

Till julfesten, som skulle firas tjugondag-Knut, valdes på årets sista möte en kommitté bestående av herr och fru Strindberg, herr och fru Frölander-Ulf, friherrinnan von Friesendorff, fru Svea Tilgmann, fröknarna Dahlberg och Maury samt herrarna Allan-Johnsson och Quick. — Ett verksamt och initiativrikt år hade åter ändats.

Vid Svenska Gillets årsmöte den 3 februari 1911 beslöts på skattmästarens inrådan, att på grund av den stora efterfrågan på bidrag från nödställda landsmän i Finland, av Gillets disponibla tillgångar Fmk 600: — skulle överföras till grundfonden. — Efter den supé, som följde på sammanträdet, höll skriftställarinnan Ida Bäckman ett intressant föredrag med ljusbilder om »seder och bruk hos inflyttade och infödingar i Argentina.»

Enligt aprilmötet beslut ökades Oscar den Andres minnesfond ytterligare med Fmk 470: —, vilken summa utgjorde nettobehållningen av en av Svenska Gillet föranstaltad Frödingsfest.

Den traditionella vårfesten firades åter på Alphyddan och större delen av svenska artister, vilka gasterade på Svenska Teatern, hade inbjudits. Herr Svebachs härliga tenor utgjorde glanspunkten på aftonens program. Förövrigt »tråddes dansen med liv och lust till arla morgonstund».

Vid Gillets första höstmöte diskuterades åter den blivande Hemlandsfesten, vilken tycktes hava blivit Gillets skötebarn. Dessutom föreslogs och godkändes firandet av en avskedsfest för generalkonsul Bergström, vars utnämning till statsråd just var förestående.

Under det talrikt besökta decembermötet beslöts, att en julfest för barn skulle arrangeras. Vid supén hälsade ordföranden den nye generalkonsuln, Johan Lilliehöök och hans maka, vilka för första gången hedrade Gillet med sin närvaro, välkomna till Finland. Generalkonsuln svarade med ett humoristiskt andragande. Skålar utbragtes för aftonens gäster, för de vid Hemlandsfesten medverkande artisterna och stämningen var särdeles animerad.

Den på decembermötet planerade barnfesten blev verklighet den 13 jan. 1912. Ett fyratiotal småttingar jämte pappor och mammor hade infunnit sig på Övre Opris, där de roade sig kungligt.

Vid årsmötet den 9 febr. valdes till ordförande generalkonsul Johan Lilliehöök, medan de övriga styrelsemedlemmarna kvarstodo.

Om marsmötet har Gillets sekreterare, som på grund av sjukdom förhindrats att närvara antecknat, att mötesdeltagarne funnit det för tröst på Kämp och flyttat över till Fennia för att njuta av vinterträdgården därstädes. Dessa »dyrbara» vanor tilltalade ej Gillets damer, som arrangerade en utfärd i all enkelhet till herrskapet Frölander-Ulfs trevna sommarvilla. Smörgåsar och glatt humör utgjorde den medhavda matsäcken.

Vid Gillets aprilmöte beslöt man »aflåta en skrivelse till Svenska Klubben med höflig förfrågan om icke Klubben skulle vilja rygga sitt beslut att ej upplåta sin lokal för Gillets sammankomster».

Ännu i oktober förelåg intet svar och man kan gott förstå, att lokalfrågan beredde Gillets medlemmar stora svårigheter. — Till oktobermötet hade såsom hedersgäst inbjudits professor F. Wulff, vars kända recitationsförmåga beredde mötesdeltagarne mycket nöje.

På Gillets första möte år 1913 föredrogs en tablå över dess ekonomi, varav framgick att Gillets medel på Kapitalkonto under året ökats med Fmk 588: —. — Då direktör Carlander ej kunde mottaga återval, utsågs han, såsom bevis för den tacksamhet Gillet kände, till hedersledamot. Vid Gillets styrelsemöte i april valdes herr Iwan Giertz till viceordförande och herr Allan Johnsson till sekreterare.

Gillet firade sin vårfest den 24 maj på Alphyddan och bland de inbjudna märktes operasångaren Oscar Bergström, vars glada visor förhöjde aftonens festliga samvaro. Ett telegram avsändes till Sven Hedin med anledig av hans inval i Svenska Akademien. — Oktobermötet var rätt fåtaligt besökt, men man beslöt likväl att åter fira Hemlandsfesten. Till den trevliga aftonunderhållningen bidrogo skådespelarna fröken Signe Kolthoff och herrarne Bergwall, Lindgren och Wiedestedt.

På initiativ av viceordföranden Iwan Giertz avsändes på årsmötet den 13 febr. 1914 ett hyllningstelegram till Konung Gustav lydande sålunda: »Till Konungen, Stockholm.

Medlemmar af Svenska Gillet i Finland talrikt samlade till årsfest önska härmed bringa Konungen sin undersåtliga hyllning och tacksamhet för det kraftiga inlägg Eders Majestät personligen gjort i dagens ansvarsfulla frågor till fromma för fosterlandet.»

Då generalkonsul Lilliehöök meddelade, att han ej längre önskade åtaga sig ordförandeskapet, valdes herr Adolf Berlin till ordförande. De övriga styrelsemedlemmarna blevo herrar Hugo Örtengren, Henrik Krause, Allan-Johnsson och Viktor Anderzén. — Såsom gäster vid årsfesten närvaro författarinnorna Marika Stjernstedt-Nordström och Gernandt-Claine samt docenten Alma Söderhjelms. Enligt hävdtecknaren var stämningen mycket animerad, »det skålades, det sjöngs och det dansades och den siste försvann som en skugga».

Under krigsåren 1915, 1916 och 1917 fortsatte Svenska Gillet sin verksamhet. Årsmöten, månadsmöten, Hemlands- samt andra fester höllos i laga ordning, om ock vanorna voro enklare. En lyckad utfärd till Grankulla arrangerades och lärorika föredrag, såsom arkitekt Frölander-Ulfs föredrag om Helsingfors arkitektur under äldre och nyare tid, förekommo. Festerna voro livligt besökta och glada, det var som om var och en försökt få ut det bästa möjliga av de få festliga tillfällen, som bjödos under världskrigets och isoleringens tryckta tider — Under åren 1915 och 1916 fungerade generalkonsul Lilliehöök såsom ordförande ända tills han år 1917 avreste till Sverige. Ingenjör Victor Anderzén valdes i hans ställe till t.f. ordförande. Några smärre förändringar av styrelsemedlemmar förekommo. Sålunda blev direktör Laurell 1915 Gillets skattmästare istället för Henrik Krause och år 1917 valdes arkitekt David Frölander-Ulf till Gillets sekreterare, enär herr Allan-Johnsson hade undanbett sig återval.

Så småningom hade likväl förhållandena i det övriga Europa tillspetsat sig allt mer, tills den blodiga revolutionen utbröt i Ryssland, och kastade sitt återsken över Finland. I början av år 1918 gingo redan upprorets vågor höga även i Finland. Att Svenska Gillet under sådana förhållanden skulle kunna fortsätta sin verksamhet var otänkbart. Några sammankomster förekommo ej under 1918 förrän i november, och då i ett fritt Finland.

Det försenade årsmötet begicks den 22 november å Societetshuset och ett femtiotal medlemmar voro närvarande. Till ordförande valdes minister Carl Westman med acklamation. Övriga styrelsemedlemmar blevo arkitekt D. Frölander-Ulf, ingenjör H. Örtengren, kontorschef L. Haustedt och fru Anna Dahlström. Frågan, om Svenska Gillet skulle ingå såsom aktieägare i Svenska Gården eller icke, upptogs men avgjordes ej. — Efter

två timmar långa förhandlingar intogs supé. En insamling för nödlidande landsmän inbragte härvid ej mindre än Fmk 3.500: —.

Sång, musik och historier av fru Vasström, fröken Dahlberg samt herrar Bröderman och Löfberg förhöjde stämningen. Det var som om även Svenska Gillets medlemmar dragit ett befriande andetag efter den svåra tid deras nya hemland kämpat sig igenom.

EFTERKRIGSÅREN TILL NUVARANDE TID

Då Gillet åter påbörjar sin verksamhet efter den nödtvungna paus på nästan ett helt år, som det röda upproret i Finland hade förorsakat, sker det under i många avseenden lyckligare betingelser. Svenska Gillet lever och arbetar numera i ett fritt och självständigt land, och att Finlands politiska självständighet inverkat fördelaktigt också på Svenska Gillets verksamhet står utom allt tvivel. Utom den ekonomiska högtrycksperiod, som karaktäriserar de första efterkrigsåren, kan man spåra en växande samverkan på olika kulturella områden mellan Finland och det övriga Norden. Republiken Finland införlivas alltmera som en energisk och betydelsefull medlem i de nordiska rikenas trygga krets.

Svenska Gillet återupptog sålunda sin verksamhet med friska krafter och under gynnsamma förhållanden. Sett ur denna synpunkt var det säkert ej omotiverat, att en av de första åtgärder, som föreslogs, var årsavgiftens höjande till 20 Fmk. Gillets Styrelse bestod av:

Minister Carl Westman, ordförande,
Ingenjör Hugo Örtengren,
Kontorschef Haustedt,
Arkitekt D. Frölander-Ulf,
Direktör Allan-Johnsson.

Ett trevligt sammanträde med omväxlande program förekom efter Gillets februarimöte 1919 — deltagarnas antal var 75 personer, en ganska imponerande siffra — och sång, deklamation och musik skänkte glans åt tillfället. — Pia Ravenna, Märta Allan-Johnsson och Lolan Vasström jämte Åke Claesson och Ragnar Hyltén-Cavallius stodo för den musikaliska och dramatiska underhållningen. — Protokollet vidrör den tråkiga och ömtåliga spritfrågan, totalförbudet låg redan som ett hotande moln över samhället, men »molnet skingrades även för denna gång», säger krönikören.

*

Vid Gillets första möte 1920 synes det ha gått glatt och livligt till. Gluntsång av kyrkoherde Ljunge och operasångare Bröderman, välkänd inom Gillets krets, en animerad supé, »varefter en livlig dans vidtog», enligt krönikörens skildring. Då minister Westman ansåg sig tvungen att lämna ordförandeposten på grund av allt för mycket arbete på legationen, beslöt Styrelsen enhälligt, att föreslå honom till hedersordförande i Gillet. Vid årsmötet 29 februari valdes bankdirektör Laurell enhälligt till Gillets ordförande. F.ö. återvaldes den gamla styrelsen.

Vid samkvämet efter supén var det ett gediget program, vars främsta nummer utgjordes av Ivan Hedqvists ypperliga recitation av Fröding.

Vårmetet ägde rum på Brändö Casino och extra båt förde medlemmarna till och från den idylliska platsen. T.o.m. naturen saluterade Gillets fest — återfärden försiggick under »häftiga åskskrällar».

Bland årets märkliga tilldragelser bör f.ö. omnämnas de rikssvenska föreningarnas uppvaktnings för ärkebiskop Natan Söderblom under dennes tillfälliga uppehåll i Helsingfors.

Svenska Gillets julfest 1921 ägde rum den 13 januari. Ett 40-tal barn deltog och efter festens avslutande vid niotiden intogs en animerad supé av de till ett sjuttio tal närvarande medlemmarna. Bland gästerna märktes särskilt minister J. E. Hultman med fru och pastor Hülphers från Åbo. Till denna fest synes »ungdomen särskilt mangrant ha infunnit sig», enligt vad hävdtecknaren förmäler.

Under pauserna vid årsmötet lyckades ingenjör Hedensjö till lokal-fonden med lista få insamlad den aktningvärda summan av 45.000:— Fmk och än mera utlovades i framtiden. Så man ser, att den viktiga lokalfrågan småningom började föras närmare målet.

Gillets årsfest detta år tyckes ha blivit en utpräglad succés åtminstone att döma av dagspressens lovordande uttalanden. Ett spex, som gick över tiljorna under medverkan av flera kända förmågor väckte stormande munterhet. Den vid tillfället utdelade tidningen »Lokalflugan» innehöll mycket roande och snillrikt. Pianisten Hjördis Calais bidrog till den allmänna glädjen med sina strålande musiknummer. Denna årsfest ägde rum, som krönikan förmäler, »under lyckliga stjärnors hägn».

Vid Gillets oktobermöte föredrog ordföranden en skrivelse från »Riksföreningens för svenskhetens bevarande i utlandet» överstyrelse, vilken

inbjöd Gillet att genom ombud sammanträda med överstyrelsen i Lützen lördagen den 5 nov. Då Gillet emellertid icke ansåg sig ha råd att bekosta ett direkt avsändande av ombud, beslöt man att i händelse någon av Gillemedlemmarna i egna angelägenheter skulle avresa till Tyskland vid sagda tid, utse denne till Gillets representant.

Denna sak resulterade dock icke i någon personlig representation vid allsvenska konferensen i Lützen, men ett telegram av följande lydelse avsändes:

»Vi en liten grupp av landsmän på främmande botten sänder Eder med svenskt handslag en hjärtlig hälsning på högtidsdagen, uttalande den förhoppningen, att föreningen skall uppväcka och uppfostra inom sina leder framsynt tänkande män, som jämte modets och tapperhetens ande besjålas av försoningens och förståelsens.

Svenska Gillet i Finland. Eman. Laurell ordf., David Frölander-Ulf, sekreterare.»

Vid Svenska Gillets styrelsesammanträde den 6 febr. 1922 beslöt man att fastställa årsfesten till den 11 mars och en festkommitté tillsattes bestående av: fru Märta Allan-Johnsson, fru Lolan Wasström, herrar Gentschein Asperén, Bröderman, Hedensjö och Sjögren.

Vid Gillets årsfest detta år slogs ett ganska pampigt rekord: deltagarnas antal uppgick till 200 personer. Som gäster hade bl.a. infunnit sig samtliga medlemmar av Svenska Legationen med minister Elmquist i spetsen. Den välkända signaturen Valois i Huvudstadsbladet ägnade i sina spalter denna Gillets årsfest synnerligen vackra omdömen. Ur det rikhaltiga programmet plocka vi: fru Märta Hallström reciterade Karlfelt, konstnären Eric Vasström ritade roliga profiler av kända gillemedlemmar fogade till pigga verser, som fru Lolan Vasström uppläste. Minister Elmquist, bankdirektör Laurell, kyrkoherde Ljunge, arkitekt Frölander-Ulf m.fl. notabla personager avkonterfejdades på ritblocket. Som huvudnummer: »Mohrens sista suck», opera om kärlek och död, med artister från Svenska Teatern och Finska Operan i huvudrollerna.

Några strofer om ordföranden citeras:

Bland Gillets stöttepinnar vi räkna Laurell,
Finansman han om någon är i landet,

Han ordet för vid stämman och ej det ges apell,
om något måste trumfas fram han kan det.

Och varje år förrn drivan smält för söderns varma fläktar,
han kallat oss till lek och skämt, som ingen ann' det mäktar,
Han lockat oss som glada barn att Köklaks backar pröva,
där sig båd' ung och gammal sökt i kullerbyttor öva!

Och osnärjd än i kvinnogarn han går omkring och vankar.
Vem vet, det kanske ej är fritt, han går i glada tankar.
Hur pansrat än hans hjärta är, det skyddas ej mot pilar,
Som skjutas av ett ögonpar, som lockar, ler och smilar.»

Från årsfesten göra vi ett behagligt hopp direkt till Gillets vårfest. Man gick ombord på en ångbåt som under glad stämning avgick från Norra hamnen. Ombord på den pampiga oceanångaren höll kyrkoherde Håkan Ljunge ett intressant föredrag »Midsommar i svensk historia». Supén intogs på Brändö Casino och operasångaren Thorild Bröderman avtackades särskilt hjärtligt för alla de gånger han låtit Gillemedlemmarna njuta av sin präktiga stämma.

Gillets hemlandsfest 1923 ägde denna gång rum på rest. Börs vars källarmästare, »självt rikssvensk, visat sig mycket tillmötesgående och lovat bjuda barnen på kaffe».

Supén, som följde på barnfesten, gick av stapeln i »malakitsalen» och förgylldes ytterligare av kyrkoherde Ljunges och operasångare Brödermans sång samt fru Astrid Grotenfelts deklamation. Det kan antecknas, att svenska ministern med familj hedrade festen med sin närvaro.

Vid Gillets årsmöte den 23 februari valdes med acklamation Sveriges minister i Finland fil. dr. Henning Elmquist till hedersledamot. Som ordförande kvarstod bankdirektör Eman. Laurell och styrelsen bestod för övrigt av: herrar Allan-Johnsson, Haustedt, Frölander-Ulf och Hermond.

Årsfesten försiggick åter på restaurang Börs och synes ha varit minst lika lyckad som föregående år. Bland programmets främsta nummer förtjänar nämnas Oscar Levertins vackra lilla enaktare »Två kvinnor»,

spelad med Märtha Allan-Johnsson och Lolan Vasström i huvudrollerna. Skådespelaren Fahlcrantz bidrog till den glada stämningen med några sångnummer och Kostias på den tiden högeligen populära orkester förljuvade kvällen. Ett som alltid mycket uppskattat nummer var den traditionella dialogen mellan ordföranden och skattmästaren, vilken ord-duell följdes med intresse och spänning. Ingenjör Sjögren hade arrangerat en mycket rolig gissningstävlan — publiken skulle nämligen identifiera de Gillemedlemmar, vilkas ryggtavlor syntes på en del fotografier presenterade på den vita duken.

Vid Gillets sista möte för året den 7 december avsändes två märkliga hyllningstelegram: det ena till Kronprins Gustaf Adolf vid hans bröllop, det andra till Selma Lagerlöf på den världsberömda författarinnans 65-års dag.

År 1924 blev ett i många avseenden märkligt år i Svenska Gillets historia. Den av Gillet arrangerade barn- och julfesten, som numera utvecklats till en synnerligen populär institution, gick som vanligt i glädjens tecken och var talrikare besökt än något tidigare år.

Gillets årsmöte försiggick åter på restaurang Börs. Närvarande voro bland annat svenska ministern Henning Elmquist, legationssekreteraren R i c h e r t och militärattachén major R y d e b e r g. Kvällens glansnummer blev en teaterpjäs »Box och Cox», spelad med fru Eriksson och herrar Hedly och Laurent i huvudrollerna. Regin hade omhänderhafts av fru Allan-Johnsson, alias Märta Hallström, en av de själfullaste skådespelerskor, som under de senaste decennierna varit engagerade vid Svenska Teatern i Helsingfors.

Gillets vårfest diskuterades som vanligt långt i förväg; man tvekade nämligen mellan tre olika restauranger: Klippan, Börs, och Brändö Casino. Av denna ståtliga trio avgick slutligen restaurang Börs med segern.

Två remarkabla händelser kastade sin glans över denna sommar: den första var den berömda svenska sångkören O. D. — Orphei Drängars besök i Helsingfors den 13 juni.

Ett entusiastiskt uttalande i Hufvudstadsbladet:

»Orphei Drängar voro herrar på täppan vid Svenska gillets vårfest på Börs. Hälsade som välkomna gäster, voro sångarna hela aftonen föremål för varmaste intresse och aftonen behärskades helt av dem.

Svenska Gillet överlämnade tillsammans med de övriga svenska, danska och norska föreningarna i Helsingfors, en ståtlig adress till President P. E. Svinbufvond på hans 75-årsdag den 15 dec. 1936.

Vid sidan av gillet ordförande intog dr Hugo Alfvén hedersplats med våra sångsällskaps ordförande, legationssekreterare Bagge, styrelsemedlemmar m.fl. vid samma bord. Inbjudna finländare deltog med glädje i den storartade vårstämman, ägnad allt det varljusa, starka och obetvingliga som sångarbesöket här företrätt.

Salens smakfulla dekoration blev det första intresset och envar av gästerna uppsökte sitt eget landskapsvapen bland sköldarna på väggen. Rosor i gult flaggade mot blå violer i låga skålar och samma hemlandstoner gåvo även salens övriga blomster. Tvåhundrafemtio personer deltog i den festmåltid, som serverades vid borden i salen och på scenen. Bankdirektör Laurell hälsade representanten för svenska beskickningen, sångare, gäster och gillesmedlemmar välkomna. I vårens tid, sade talaren, när lindarna lövas i Odinslund och björkarna vaja nygröna i Slottsbacken kring Wennerbergs staty, har ni lämnat staden vid Fyrisån och gått ut på sångarstig österut. Glädje, beundran och sympati möta eder här. Studentsången finner väg till allas

Svenska Gillet, tillsammans med de övriga svenska föreningarna i Helsingfors uppvaktade minister Carl von Heidenstam med en vackert textad dedikation på 60-årsdagen den 14 november 1936

hjärtan och sveper fram med en frisk fläkt av livets egen vår. Samtidigt förnimmer envar den stilla beledsagande melodien i sitt eget inre till minnenas sång — något av det vi skatta kärast i hemlandet. Ett fyrfaldigt välkomstleve utbragtes för Musices Director, som förde trollstaven och för Orphei Drängar.

Enligt traditionellt ceremoniel hade ceremonimästaren som väktare förkunnat tiden vara inne för hälsningstalet. Vid steken uppmanade han åter till ett leve för konung och fosterland. Sedan ordföranden utbragt det och levet skallat kraftigt, intonerades kungssången. Levet för broderlandet följdes av »Vårt land». Då steg »Stordrängen» Alfvén upp på en stol och dirigerade sin sångarskara till Finlands lov.

Legationssekreterare Bagge framförde en hälsning från envoyén Elmquist. Direktör Bernström, som under konserten i kyrkan fått en förnimmelse av de »ringe och frånvarande svenskes» stora tacksamhet mot sångarna för vad de givit, framförde deras hälsning.

Direktör Allan-Johnson utbragte i skämtsamma ord ett leve för damerna och på de inbjudnas vägnar frambar överarkitekt Hugo Lindberg till Svenska gilletts presidium ett tack. Talaren betonade den andliga och materiella intressegemenskapen, de gamla hävderna, och alla band som bundit folken samman under seklers lopp. Svenska gilletts uppgift är att på detta icke främmande område bilda ett broderskap, bilda en länk i kedjan som går från det ena landet till det andra. Förståelsen och sympatien har bevarats och en faktor har varit den känsla för Sverige som bor i detta land. Då Svenska gillet denna kväll haft glädjen att se O. D:s frejdade kör och »den utmärkte dr Alfvén» i sin krets, har detta ytterligare bidragit till att sprida glans över det svenska bandet, glädje över inbjudningen.

Sedan levet förklingat, sjöngo sångarna »Stjärnorna tindra». Och stämningen i salen tände festljusen överallt.

Då dr Alfvén slutligen tog till ordet, anspråkslös men övertygande och varm, blev hans maning till broderskap och ömsesidig hjälp ett ord som vann hjärtan och bifallsyttringarna blevo långvariga. Fil. kand. P. Cort h riktade sig ock till de svenske önskande gillet framgång och lycka till yttre inflytande och inre samband. Ett uppsaliensiskt fyrfaldigt leve höjdes.

Dansen trädde med sångarglädje under timmarna efter supén.

Den sista sångarhälsningen gavs sedan i den stilla natten ute på borggården, där hymner och sånger utfördes inför en andaktsfullt lyssnande och varmt mottagande publik. Det var sommar ute och inne. En ljus dag grydde.»

V a l o i s.

Det andra och ännu förnämligare evenemanget ägde rum vid den svenska flotteskaderns besök i de finländska farvattnen den 10 juli. Den osparda möda och det allvar, varmed Gillets styrelse hade skridit till verket vid anordnandet av den glänsande festen för svenska flottans officerare fick sitt rättvisa erkännande i pressens spalter.

Ur dagspressens referat:

Omkring trehundra festdeltagare funno lätt sina platser tack vare festkommitténs kartor och namnlistor. Dessa studerades ivrigt under kvällens lopp och möjliggjorde en orientering å ömse sidor bland värdar och gäster.

Det vanliga ceremonielet från gilletts tidigare festtillfällen roade också nu församlingen. Herr Haustedts välkommen till bords följdes vid steken av gillesordförande, bankdirektör Laurells högstämde hälsning till de gästande örlogsmännen. Sedan ceremonimästaren åter förkunnat tiden vara inne för ett leve för konung och fädernesland, utbragtes detta av gilletts ordförande. Publiken reste sig. Musikkåren föll in och sedan levet förklingat intonerades kungssången. Omedelbart därpå utbragte ordföranden ett leve för broderlandet och detta följdes av Vårt land. I talens långa rad saknades inte heller herr Allan-Johnssons traditionella toast för damerna. Men främst gällde orden denna kväll Sverges flotta, den gästande eskadern, historiska minnen och bragder samt betydelsen av eskaderbesöket härstädes.

Ingeniör Bernström riktade sig till de svenska örlogsmännen, påminnande om att Finland är Sverges bålverk mot öster och att Sverges flotta bör vara föreningsbandet. Stark och stolt må den styra förbi partipolitikens och köpslændets grunda och farliga skärgård. Må sjömansankaret som hoppets symbol bli ledstjärnan mot ett stort och fosterländskt mål och må Sverges flotta bli vad den bör vara, det stoltaste av allt stolt i nordens. Talaren utbragte ett leve för Sverges flotta. — Må det ljuda som dånet av denna flottans egna kanoner. De kraftfulla leveropen följdes av Svenska flottans paradmarsch, som stående åhördes. Senare, då stämningen ytterligare stigit, intonerades även Björneborgarnas marsch och publiken reste sig.»

*

Gilletts styrelse för året bestod av bank.dir. Eman. Laurell som ordförande samt dir. Allan-Johnsson, dir. Fahlström, ing. Bernström och ing. Bror Sjögren. Från vintern 1924 kan antecknas en trevlig och lyckad skidutfärd till Esbo och Grankulla, anordnad av Gillets initiativrika nöjeskommitté.

Vid Gillets årsmöte den 27 febr. 1924 kunde styrelsen i sin årsberättelse annotera en viktig epok i Gillets historia: Gillet hade nu äntligen fått en egen lokal. Ett träget och målmedvetet arbete, som många svårigheter till trots oförtrutet och energiskt fortsatts, hade slutligen burit frukt.

Bland de tryckalster, som Svenska Gillet hittills hade producerat, kan intet mäta sig med det digra och verkligen roliga organ, kallat Gille-bladet, som såg dagen i febr. detta år.

En av de märkligaste händelserna i Gillets historia inträffade 1925 under kung Gustafs och drottning Victorias besök i Finland.

Den 22 augusti 1925 ingick följande notis i pressen:

»Sveriges Konung och Drottning gästa Svenska
Kolonin

Den tebjudning Svenska kolonin i Finland i går anordnade för deras majestäter och prins Wilhelm artade sig till en storstilad och högtidlig hemlandsfest. På samma gång invigdes den festsal, där svenskar härefter skola mötas och där svenska toner skola ljuda till samling kring fäderneärvda gemensamma kulturintressen.

Svenska Gillets klubblokal kan också räkna äran av prins Eugéns besök senaste vår.

Över entrén till Alexandersgatan hade anbragts en verkningsfull takdekoration med krona och guirlander. Den röda mattan låg utbredd över gårdsplanen och nationalklädda barn med flaggor bildade spaljé, då de höga gästerna med svit trädde in. — Uppe i Vita Salen stodo förgyllda stolar i grupp bland palmer och lager. Sedan D.D.M.M. och prins Wilhelm tagit plats, hälsade pastor Y d é n kungafamiljen välkommen.»

Efter ett kort men stämningsfullt program, vari isynnerhet barnens sång bildade ett ljusst och vackert inslag, intogo de kungliga té i Svenska Gillets klubblokal och tecknade sina namn i Gillets Gästbok.

*

Svenska Gillets 39 årsfest ägde rum i Gillets egen lokal i Svenska Gården. Efter mötet vidtog ett animerat samkväm i den dessa år i Svenska Gården belägna restaurangen Victoria, som bekant uppkallad efter Drottning Victoria. Vid supén blev dir. Allan-Johnsson, som nu på grund av bristande tid lämnade viceordförandeposten, hjärtligt avtackad av Gillebröderna och -syst-rarna för allt sitt oförtrutna arbete inom deras krets. Herr Allan-Johnsson tackade för hyllningen på klingande vers och vände sig i sin lättflödande tillfällighetspoesi särskilt till damerna. En pigg och glad enaktare »Barnen i Ruskaby», spelad av »särdeles begåvade amatörer», gjorde succes.

Svenska Gillets årsmöte 1927 hölls den 2 april och Gillet kunde då fira sitt 40-års jubileum.

Att sällskapslivet inom Gillets krets antagit allt mera utvecklade former visar icke blott »onsdagsfrukostarna» och »tisdagsaftnarna» utan kanske framför allt »Ringens», vilken sammanslutning inom Gillets krets kommit att få en rätt stor betydelse.

Den stora textade adressen till Sveriges Konung från alla rikssvenska föreningar i Finland var en remarkabel händelse. Den ståtliga början av den värtaliga och varma vädjan, som i Finland bosatta svenskar ansett sig böra rikta till Sveriges Konung i en för hemlandet synnerligen viktig fråga, lyder: — »Besjälade av de varmaste känslor för hemlandet, dess framtid och utveckling i fredens hägn, våga vi, med den rätt som sedan gammalt stått svenske män till buds, frambära dessa våra bekymmer under förhoppning att Sveriges statsmakter ville ägna dem och våra synpunkter på den viktiga frågan sin uppmärksamhet.» — Man framhåller vidare i adressen Finlands energiska försvarsvilja som ett exempel och föredöme för Sverige, som ej på den ekonomiskt svagare grannen borde vältra det mesta av försvarsbördan, när det gäller att upprätthålla freden i Norden, vilket är och alltid bör vara ett gemensamt nordiskt intresse.

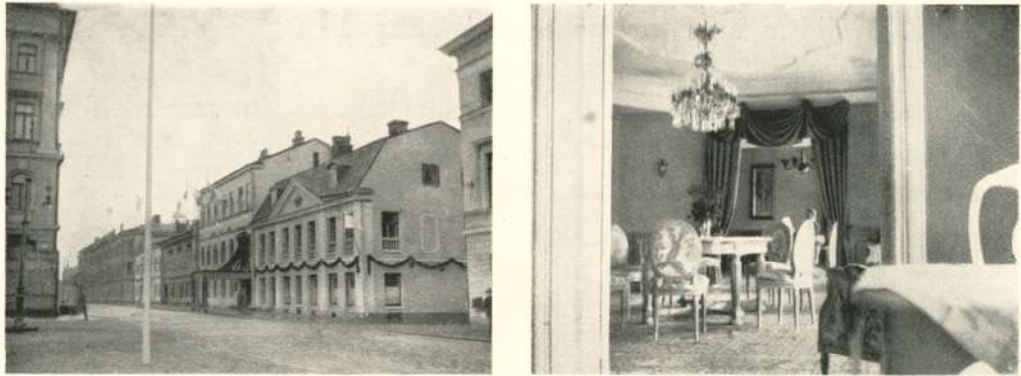
*

Årsmötet 25 februari 1928 blev i en del hänseenden en vändpunkt i Gillets verksamhet. Gillets dåvarande styrelse utsattes för kritik på grund av sin ekonomiska politik. Hela styrelsen ställde sina platser till förfogande och ett nytt »kabinett» bildades.

Den avgående styrelsen hade en lång följd av år nitiskt arbetat för Gillets fromma med en energi och initiativrikedom, som icke kan förbigås med tystnad. Under denna högkonjunktens tid blomstrade Gillets sällskapsliv och medlemsantalet översteg tidvis 250. Gillets sekreterare civilingenjören Bror Sjögren hade nedlagt ett sällsynt intresse och ett arbete som få andra på sitt värv, vilket nogsamman framgår av de välordnade handlingar han efterlämnat i Gillets arkiv.

Bankdirektör Laurell kvarstod trots allt som ordförande men f.ö. blev resultatet av nyvalet, att samtliga andra styrelsemedlemmar ersattes med

Svenska Gillets lokal i övre våningen av den s.k. Sederholmska gården, Helsingfors stads äldsta byggnad. Bilderna äro tagna vid tiden för svenska kungabesöket.

nya män. Styrelsen kom således att bestå av: ordf.: Bankdirektör Emanuel Laurell, viceordf. disponent Gunnar Johansson, sekreterare: direktör Viktor Niklasson, skattmästare direktör Torsten Sundblad, konsulterande medlem: ingenjör Axel Eriksson.

Redan året därpå inträdde en förändring i Styrelsens sammansättning. Disponent Gunnar Johansson, en högt skattad medlem av Styrelsen, på vilken man hade ställt stora förhoppningar, avled i februari 1929.

Den nya styrelsen kom nu att bestå av: ordf. bankdirektör E. M. Laurell, v. ordf. kapten Yngvar Lundberg, sekr. direktör Nino Lincoln, skattm. ingenjör Carl Ahlström, konsult. medlem ingenjör Axel Eriksson samt klubbm. direktör Nils Tenström.

Den 24 juli 1929 gick en kräftsexa av stapeln på Esbo Segelpaviljong. Festen besöktes av ett 70-tal medlemmar, som kommit dit per allehanda vattenfordon: »segelbåtar, motorbåtar och s.k. aktersnurror från villorna i skärgården runtomkring.»

Som synes hade målet för sammankomsten denna gång utprickats inom en geografiskt något större radie än de icke särdeles långt bort belägna platserna »Klippan» och »Högholmen», vilka under forna tider varit omtyckta färdemål för Gillets festarrangörer.

Vid Norska Kronprinsparets förmälning den 21 mars 1929 hade Den Norske Forening haft vänligheten inbjuda Svenska Gillet till fest. Förslag väcktes nu vid Gillets styrelsemöte i februari 1930 att återgälda denna

vänlighet med att inbjuda medlemmar av Norska kolonien att delta i Gillets årsfest.

År 1930 avgick bankdirektör L a u r e l l som Svenska Gillets ordförande, vilken post han med energi och brinnande intresse beklätt i tio år. Samma år överflyttade han till Sverige och blev av Gillet enhälligt vald till h e d e r s- l e d a m o t.

Gillets tillstramade ekonomiska ställning, som åtminstone till stor del förorsakats av den ekonomiska krisen, som för några år sedan svepte fram också över de nordiska länderna, hade till följd att Gillet i viss mån tvingades att åtminstone tillfälligt frångå sin ställning som en hjälpförening för landsmännen i Finland.

Vid årsmötet den 1 mars 1930 valdes till ordförande kapten Y n g v a r L u n d b e r g. Den övriga styrelsen erhöll följande sammansättning: viceordf. ing. Percy Kullberg, sekreterare herr Nino Lincoln, skattmästare ing. Carl Ahlström och konsult. medlem ing. Axel Erikson. Denna styrelse hade att kämpa med många svårigheter och arbetade i kristidens tunga atmosfär. Gillemedlemmarnas antal hade också i någon mån minskats och mötena voro fåtaligt besökta. — Gillets nya lokal måste till följd av de tillstramade förhållandena överges, då Gillet icke ansåg sig ha råd att i framtiden hålla densamma. Hela detta företag avvecklades och senare såldes största delen av Gillets löseegendom.

Som ljuspunkter i Gillets liv och verksamhet från dessa år, kan antecknas den alltmera växande kontakten mellan Svenska Gillet och de övriga rikssvenska föreningarna i Finland. Och dessutom de många anslående festerna, vilka präglades av varm stämning och gott humör, all kristid till trots. Särskilt hemlandsfesterna och barnfesterna samlade många deltagare och väckte livlig genklang bland landsmännen.

Vid ett par av Gillets möten diskuterades ingående den viktiga frågan om Gillets ställning som en understödsförening för landsmännen. Isynnerhet fru Frölander-Ulf beklagade livligt, att denna understödsverksamhet till så stor del bortfallit och flera Gillemedlemmar ställde sig sympatiskt till ett återupptagande av denna Gillets hjälpverksamhet i mån av tillgångar och där verkligt behov gjorde sig gällande. Olaus Petri-församlingens kyrkoherde pastor Y d é n uppdrogs att hålla Gillet underkunnigt om de mest ömmande fallen i hans församling och även utom densamma.

Från Svenska Gillets avskedslunch för prins Gustaf Adolf på Brändö Casino den 23 juli 1934.

*Stående fr. v. övering. Hedbäck, herr Åhman, minister v. Heidenstam, herr Heinrich, ing. Norder, löjt. Stro-
kirch, dir. Lindfors, herr Gustafsson, dir. af Forselles, prins Gustaf Adolf, dir. Ullrich, herr Bergman, ing.
Ahlström, kapt. Lundberg, ryttm. Ehrnrooth, dir. Niklasson, greve Bernadotte, ryttm. Janse, byrådir. Sohlman,
dir. Björklund, attaché Kronvall, kyrkoherde Sigland och ing. Eriksson. Sittande: Löjt. Murray, scoutchef
Vasström, ing. Hedensjö, disp. Nilsson.*

Vid Gillets marsmöte för året höll löjtnant Carl Lagercrantz från Sverige ett kåserande föredrag med skioptikonbilder om sina resor och jakt-äventyr i Afrika. Efter supén och kaffet vidtog dansen, och krönikören förmäler »att denna gång den valda formen för underhållning var väl träffad».

En för året aktuell fråga var också den om vissa förändringar i Gillets stadgar. Man framhöll, att de nu gällande stadgarna »äro i hög grad föråldrade och att en revision därför vore nödvändig. Vid styrelsemötet den 24 mars behandlades förslaget till ändrade stadgar och beslöts tillstålla detsamma Gillets samtliga medlemmar.

Vid marsmötet meddelade ordföranden, att han å Gillets vägnar tillsammans med ordförandena i Svenska Sällskapsklubben och Svenska Vikingen överlämnat en lagerkrans till föreningen *B r a g e* vid dess tioårsfest som tack för den vackra insats *Brage* gjort för svenskheten i Finland.

Gilletts lokalfråga var fortfarande en viktig angelägenhet även i sitt nya skede och förslag väcktes, att en tredjedel av årsinkomsten skulle läggas till lokalfonden.

Vid Gillets septembermöte godkändes förslaget att man varje tisdag skulle hyra Konstnärsklubbens lokal på hotell Torní. Hyran skulle betalas in natura, ty Gillet skulle i lokalen uppställa sitt pianino och låta klubben disponera detsamma.

Till Gillets sedvanliga barn- och julfest den 13 jan. 1932 på hotell Torní inbjöd man föreningarna Svenska Sällskapsklubben och Svenska Vikingen att delta.

Den 6 nov. 1933 på Gustav Adolfsdagen anordnade Gillet en Gustav Adolfsfest i samband med middag.

Den 5 dec. hade Svenska Gillet tillsammans med den övriga svenska kolonien mottagning för kronprins Gustaf Adolf och kronprinsessan Louise. Denna mottagning präglades av en både solenn och hjärtlig stämning och den var glädjande talrikt besökt.

Ett av känsla buret glänsande anförande av kapten *L u n d b e r g*, besvarades av kronprinsen, där han stod omgiven av ett femtiotal barn i svenska nationaldräkter, på kronprinsens välkända vinnande och uttrycksfulla sätt.

År 1934 var styrelsens sammansättning följande: ordförande kapten *Y n g v a r L u n d b e r g*, viceordförande ingenjör *B r o r S j ö g r e n*, sekreterare ingenjör *W i l h e l m H e d e n s j ö*, skattmästare ingenjör *C a r l A h l s t r ö m* och klubbmästare direktör *W a l t e r S ö d e r s t r ö m*, konsultativa medlemmar v. häradshövding *T o i v o V o s s - S c h r a d e r* och dir. *C a r l a f F o r s e l l e s*.

Under sommaren anlände till Finland prins *G u s t a f A d o l f* i avsikt att studera storindustrin i Finland. På genomresa i Helsingfors mottog prinsen med uppvaktning Svenska Gillets inbjudan till lunch, som ägde rum på Brändö Casino 23 juli. Lunchen fick ett synnerligen angenämt förlopp och samvaron med prinsen blev både kordial och otvungen under den vackra sommardagen på Casinos terrass.

*

Gillet's julfest på Hotel Kämp den 13 jan. 1935

Den 9 november firades under anslående former en höstfest tillsammans med de danska och norska föreningarna i Helsingfors. Anslutningen var stor med bortåt 200 deltagare och försöket att sammanföra de nordiska föreningarnas medlemmar till en gemensam fest utföll synnerligen lyckligt. Närvarande vid den solenna festen voro förutom sveriges minister och fru von Heidenstam, danmarks minister kammarherre Lerche samt norske ministern Jakhelln.

*

Årsfesten 1935 begicks på Grand Hotel under tämligen livlig anslutning. Svenska ministerparet och legationens medlemmar närvoro, samt Olaus-Petriförsamlingens kyrkoherde Sven Ydén med fru. Efter middagen talade 1:sta bibliotekarien fil. dr Oscar Wieselgren från Stockholm över ämnet »Skådespelare och skådespelarpsykologi» så fängslande, att Gillemedlemmarna glömde den feststämning middagen alstrat, och först mot småtimmarna kom dansen i gång. Ett roande inslag under kvällens lopp utjorde en sång-duett av fru Birgit Kronström och baron C.-J.

Cronstedt. Många kända Gillebröder besjüngos i välsvarvade strofer som rymde både ros och ris. Här citeras några verser:

Om du mött på livets stigar P e r c y K u l l b e r g någon gång
har du mött en riktig Gasaccumulator,
bridge och tennis är hans fluga, Lunkentus hans Malmaison
under sommarns motorseglaresång.

Ut på Busholmen det står en kåk så hög och röd och grann,
Kokskross kallas de' visst utav expertisen.
Där gör N i k l a s s o n visst kol på allt som bara krossas kan,
och nästan gratis, fritt och hemkört in i spisen.

Mången borde än besjungas, men jag nämner blott T h o r d é n,
som lär vara göteborgare av födsel,
därför reder han ut härvan rederiets näringsgren
såsom ingen ann', han är ett fenomen.

*

Den mest strålande av Gillets många julfester var måhända den, som gick av stapeln på Övre Kämp den 13 januari 1935. Till denna barnfest hade ett flertal av Gillets godhjärtade och älskvärda damer mött upp och med flitiga händer frambragt ett otal små gåvor och prydnader för barnens glädje. Stjärngossarnas vackra och välinövade sånger gävo en varm stämning åt festen. Ett näpet nummer var den tåspetsdans som dansades av en liten flicka.

Dessa ofta återkommande barnfester och hemlandsfester, vari Gillets damer tagit så verksam del, ha visat sig skänka Gillemedlemmarna stor behållning och otvivelaktigt vunnit allas uppskattning. Den betydelsefulla händelse i Gillets historia, som härleder sig från 1899 — kvinnans inträde i Gillebrödernas krets — har visat sig bärande för Gillets syften.

*

Under den halvsekellånga historia, som Svenska Gillet genomlevat, ha skuggor och dagar växlat och Gillet har haft att slå sig fram genom skiftande

öden. Det är ett ganska långt stycke väg mellan 1887 och 1937, ett halvsekel av väldiga och genomgripande förändringar och nydaningar i samhället. Genom många prövningar har Svenska Gillet vuxit sig starkt och en allt fastare förståelse för sammanhållningens betydelse har blivit resultatet av dess strävan och arbete. Man har alla skäl att med förtröstan se framåt och hoppas på en ljus framtid för Svenska Gillet. Det äger alla väsentliga förutsättningar för att framdeles kunna fylla sina uppgifter, och verka enligt de riktlinjer, som dess stiftare utstakat.

Svenska Gillet vill även vara en enande och förenande länk mellan Sverige och Finland, mellan medlemmarnas gamla hemland och det nya. Men hur betydelsefulla alla de praktiska frågorna än äro, viktigast är dock den anda, som besjälar Gillet. Denna fosterländskhetens anda, som icke är fraser och grannlåt men handling och trofasthet, den i bästa mening svenska anda, som Carl Laurin funnit uttryck för i sina enkla och manliga ord: »enligt svensk sed vänligt och förstående blickande mot det främmande, men älskande vårt Sverige med allt vad det stora allvarliga ordet innebär av ansvar och glädje.»

Wilhelm Hedensjö

Denna skrift är utarbetad under medverkan av Hans Berndtson

Pris 25 mk